

Dokument nr. 3:2

(2001–2002)

**Riksrevisjonens kontroll med statsrådets
(departementets) forvaltning av statens interesser i
selskaper, banker mv. for 2000**

Til Stortinget

Riksrevisjonen legger med dette fram Dokument nr. 3:2 (2001–2002) Riksrevisjonens kontroll med statsrådets (departementets) forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv. for 2000.

I de tilfellene der Riksrevisjonen har merknader eller orienterer om enkelte forhold vedrørende statsrådets forvaltning, er de virksomhetene dette gjelder omtalt innledningsvis under det enkelte departement.

For 2000 har Riksrevisjonen merknader til statsrådets forvaltning av Selskapet for industrivekst SF (SIVA). Merknaden går ut på at Riksrevisjonen er nektet innsyn i et dokument som omhandler spørsmål knyttet til Kommunal- og regionaldepartementets forvaltning av statens interesser i SIVA. Riksrevisjonen kan ikke gjennomføre de kontrolloppgaver som er pålagt av Stortinget, dersom forvaltningen skal bestemme hvilke dokumenter Riksrevisjonen kan få innsyn i.

Riksrevisjonen orienterer også om enkelte forhold vedrørende statsrådets forvaltning under følgende departementer: Justis- og politidepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Kulturdepartementet, Landbruksdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet, Sosial- og helsedepartementet og Utenriksdepartementet. Forhold som er tatt opp er blant annet: manglende retningslinjer i henhold til Økonomireglement for staten § 22, avholdelse og gjennomføring av generalforsamling, utforming og endring av vedtekter, høyt egenkapitalnivå i enkelte virksomheter, samt fordeling av kostnader mellom selskap og aksjonær sett i forhold til allmennaksjelovens bestemmelser om utdeling fra selskapet.

For alle heleide virksomheter gis det en generell faktaomtale med opplysninger som antas å kunne ha interesse, så som stiftelsestidspunkt, formål, konsernforhold, godtgjørelse til revisor, antall ansatte og utvalgte regnskapstall/nøkkeltall. I vedlegg 3.5 og 3.6 vises sentrale nøkkeltall for heleide virksomheter som omfattes av Riksrevisjonens kontroll i 2000. I vedlegg 3.7 er det gitt en oversikt over deleide selskaper hvor staten eier så mange aksjer at de representerer 50 % eller mer av stemmene, eller hvor staten av andre grunner er vurdert å ha dominerende innflytelse, og hvor Riksrevisjonen derfor har etablert kontroll.

Statsråden oversender årlig for hver enkelt virksomhet en beretning til Riksrevisjonen. I brev av 20. mars 2001 har Riksrevisjonen meddelt departementene at det er ønskelig for kontrollen at statsrådets beretning bl.a. inneholder opplysninger om hvordan styrings- og kontrollmyndigheten utøves, opplysninger og vurderinger om oppnådd resultat, eventuelle avkastningskrav og utbyttepolitikk, informasjon om spesielle forhold som er tatt opp i skriftveksel mellom departementet og selskapet, og vurdering av den enkelte virksomhets oppfyllelse av mål/krav m.m. som måtte være gitt i stortingsdokumenter. Trenden er at mottatte beretninger for regnskapsåret 2000 gir fyldigere informasjon enn tidligere, men i enkelte tilfeller gir beretningen fortsatt mindre informasjon enn ønskelig sett fra Riksrevisjonens side.

Riksrevisjonens kontroll omfatter 26 heleide aksjeselskaper, 31 deleide aksjeselskaper, 6 statsforetak, 8 virksomheter organisert ved særskilt lov og 26 studentsamskipnader.

Samlet aksjekapital i de heleide aksjeselskapene utgjør 6,95 mrd. kroner. De største er Den Norske Stats Oljeselskap AS (Statoil) med 4,94 mrd. kroner og Norsk rikskringkasting AS (NRK) med 1 mrd. kroner. Innskuddskapitalen i statsforetakene utgjør samlet 22,6 mrd. kroner. Høyest innskuddskapital har Statkraft SF med 19,25 mrd. kroner. Særlovsselskapene, herunder selskaper med begrenset ansvar, har en samlet grunnkapital/innskuddskapital på 5,5 mrd. kroner.

I deleide aksjeselskaper hvor Riksrevisjonen har etablert kontroll, utgjør statens andel av aksjekapitalen 17,5 mrd. kroner, hvorav Telenor ASA med 8,4 mrd. kroner og Norsk Hydro ASA med 2,3 mrd. kroner er de største.

Riksrevisjonen, 9. november 2001.

For Riksrevisorkollegiet

Bjarne Mørk-Eidem
riksrevisor

Innhold

	Side
1 Generelt om Riksrevisjonens kontroll	1
1.1 Innledning	1
1.2 Målet for kontrollen	1
1.3 Gjennomføring av kontrollen	1
1.4 Statsrådets årlige beretninger	2
1.5 Departementets ansvar for oppfølging av selskaper m.m.	2
1.6 Deleide aksjeselskaper	2
1.7 Kontroll med salg av statens aksjer i selskaper	2
2 Riksrevisjonens rapport om kontrollen med statsrådets forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv.	3
2.1 Arbeids- og administrasjonsdepartementet	3
2.2 Finansdepartementet	3
2.3 Forsvarsdepartementet	4
2.4 Justis- og politidepartementet	4
2.5 Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet	5
2.6 Kommunal- og regionaldepartementet	8
2.7 Kulturdepartementet	10
2.8 Landbruksdepartementet	12
2.9 Miljøverndepartementet	14
2.10 Nærings- og handelsdepartementet	14
2.11 Olje- og energidepartementet	20
2.12 Samferdselsdepartementet	22
2.13 Sosial- og helsedepartementet	27
2.14 Utenriksdepartementet	29
3 Vedlegg	32
3.1 Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer mv. organisert ved særskilt lov	32
3.2 Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak av 30. august 1991	33
3.3 Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank	34
3.4 Brev til alle departementer vedrørende Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i selskaper, banker m.m.	35
3.5 Nøkkeltall for heleide aksjeselskaper, selskaper med begrenset ansvar og statsforetak for regnskapsåret 2000	36
3.6 Nøkkeltall for banker/utlånsvirksomheter opprettet ved særlov for regnskapsåret 2000	38
3.7 Nøkkeltall for deleide aksjeselskaper for regnskapsåret 2000	39

1 Generelt om Riksrevisjonens kontroll

1.1 INNLEDNING

Stortinget får sammen med dette dokumentet oversendt de respektive statsrådenes beretninger om forvaltningen av statens interesser i 2000 samt årsoppgjør, årsberetninger, bedriftsforsamlingsprotokoller, generalforsamlingsprotokoller m.m. vedrørende selskaper mv. som er omtalt. Oversendelsen er i samsvar med følgende instruks:

- 1 Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer mv. organisert ved særskilt lov. Instruksen er vedtatt av Stortinget 27. mai 1977.
- 2 Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak av 30. august 1991. Instruksen er vedtatt av Stortinget 10. mars 1992.
- 3 Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank. Instruksen er vedtatt av Stortinget 10. april 1987.

1.2 MÅLET FOR KONTROLLEN

Målet for Riksrevisjonens kontroll er å ha tatt standpunkt til om statsråden har utøvet sin oppgave som forvalter av statens interesser i selskaper, banker mv. i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.

I aksjeselskaper, statsforetak, særlovsselskaper med begrenset ansvar og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) utøver statsråden myndighet i de øverste organene i virksomhetene, dvs. i generalforsamling, foretaksmøte og lignende. I øvrige særlovsvirksomheter utøves myndighet etter retningslinjer som framgår av den enkelte lov, f.eks. gjennom forskrifter, instruks og krav ved tildeling av bevilgninger.

Gjennom kontrollen vurderes det om statsråden (departementet) forvalter og bestyrer de statlige interessene virksomhetene representerer på den måten Stortinget har bestemt, og at statsråden bruker sin innflytelse i virksomhetene til å følge opp Stortingets forutsetninger slik disse framgår av Stortingets behandling av proposisjoner, meldinger m.m. Som et ledd i kontrollen vurderes det også om de statlige interessene virksomheten representerer, blir forvaltet økonomisk forsvarlig og i samsvar med gjeldende lover mv.

1.3 GJENNOMFØRING AV KONTROLLEN

Kontrollen utøves ordinært ved gjennomgang av informasjon som mottas eller innhentes fra virksomheter og departementer. Informasjonen innhentes gjennom protokoller fra generalforsamlinger, bedriftsforsamlinger og styremøter, kopier av aktuell korrespondanse mellom departementer og virksomheter, og møter med departementer, virksomheter, valgte revisorer m.m.

Riksrevisjonen deltar på møter i bedriftsforsamlinger, generalforsamlinger og tilsvarende organer.

I kontrollen inngår for øvrig de undersøkelser m.m. som anses nødvendige for at Riksrevisjonen kan gi en kvalifisert vurdering av den enkelte statsråds forvaltning av statens interesser i aksjeselskaper mv.

Flere virksomheter er organisert som konsern som består av morselskap og ett eller flere hel- eller deleide datterselskaper, som igjen kan være morselskap til andre selskaper.

Statsrådets forvaltning av statlige interesser i datterselskaper skjer eventuelt gjennom instruks i generalforsamling i morselskapet. Riksrevisjonens kontroll omfatter hele konsernet. Kontroll med forvaltningen av statens interesser i datterselskaper skjer ved at det hvert år velges ut et antall datterselskaper hvor det gjennomføres ordinær selskapskontroll.

Omfanget av kontrollen med statsrådets forvaltning av statens interesser i virksomheter styres av risiko og vesentlighet. Risiko i selskapskontrollen defineres bl.a. som sannsynligheten for at virksomheten avviker fra Stortingets vedtak og forutsetninger, herunder om selskapet drives i henhold til lover og regler og ellers på økonomisk forsvarlig måte. Vesentlighet defineres som betydningen selskapet har for staten.

A/S Vinmonopolet er organisert etter egen lov av 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet (vinmonopolloven). Etter vinmonopolloven § 14 er det Riksrevisjonens oppgave å desidere selskapets regnskap.

I henhold til lov om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) av 24. mai 1985 nr. 28 § 2 annet ledd kan Kongen i statsråd treffe vedtak om bankens virksomhet. I tillegg kan det med hjemmel i enkelte bestemmelser i sentralbankloven gis instruksjon overfor banken i nærmere bestemte forhold. Riksrevisjonen fører kontroll med statsrådets (departementets og regjeringens) myndighetsutøvelse i henhold til instruks for Riksrevisjonens kontroll

vedrørende Norges Bank av 10. april 1987, jf. sentralbankloven § 2 fjerde ledd siste punktum.

1.4 STATSRÅDENS ÅRLIGE BERETNINGER

Statsråden oversender årlig for hver enkelt virksomhet en beretning til Riksrevisjonen, jf. § 4 punkt 4 og § 5 punkt 4 i instruks vedtatt av Stortinget 27. mai 1977 og 10. mars 1992. Instruksene er tatt inn som vedlegg 3.1 og 3.2 i dette dokumentet.

Riksrevisjonen har i brev av 20. mars 2001 til alle departementer meddelt at det er ønskelig for kontrollen at statsrådets beretning bl.a. inneholder opplysninger om hvordan styrings- og kontrollmyndigheten utøves, opplysninger og vurderinger om oppnådd resultat, eventuelle avkastningskrav og utbyttepolitikk, informasjon om spesielle forhold som er tatt opp i skriftveksel mellom departementet og selskapet, og vurdering av den enkelte virksomhets oppfyllelse av mål/krav m.m. som måtte være gitt i stortingsdokumenter. Brevet er tatt inn som vedlegg 3.4 i dette dokumentet.

I Dokument nr. 3:2 (1999–2000) anførte Riksrevisjonen: «*Enkelte av de mottatte beretningene gir fylldig informasjon, andre gir imidlertid mindre eller liten informasjon.*» Trenden er at mottatte beretninger for regnskapsåret 2000 gir fyldigere informasjon enn tidligere, men i enkelte tilfeller gir beretningen fortsatt mindre informasjon enn ønskelig sett fra Riksrevisjonens side.

1.5 DEPARTEMENTETS ANSVAR FOR OPPFØLGING AV SELSKAPER M.M.

Retningslinjer for departementenes ansvar for oppfølging av aksjeselskaper med statlig eierinteresse, statsforetak m.m. er gitt i § 22 i Økonomireglementet for staten, fastsatt ved kongelig resolusjon av 26. januar 1996. Av § 22.2 framgår det at hvert departement, eventuelt den underliggende virksomhet som forvalter aksjeinteressene, skal ha skriftlige retningslinjer som fastslår hvordan styrings- og kontrollmyndigheten skal utøves overfor hver enkelt virksomhet utenfor statsbudsjettet. Av § 22.4 framgår det at det skal utarbeides instruks for innhenting av informasjon og hvilke kontroller/vurderinger som skal foretas i den forbindelse.

Riksrevisjonen har mottatt kopier av skriftlige retningslinjer/instruks for de fleste selskaper og statsforetak. Olje- og energidepartementet har av Finansdepartementet fått midlertidig dispensasjon fra kravet om å utarbeide retningslinjer for Statoil AS.

1.6 DELEIDE AKSJESELSKAPER

Riksrevisjonens kontroll med statsrådets forvaltning av statens interesser i aksjeselskaper omfatter også deleide aksjeselskaper hvor staten eier så mange aksjer at de representerer 50 % eller mer av stemmene, eller hvor staten ellers på grunn av aksjeeie eller ved statlig kontroll av selskapsinteressene har en dominerende innflytelse, jf. § 1 punkt 2 i instruks av 27. mai 1977 inntatt som vedlegg 3.1 i dette dokumentet.

I brev av 15. november 1989 til Stortinget skiserte Riksrevisjonen et opplegg for kontroll vedrørende statlig deleide selskaper som går inn under ovennevnte instruks. Stortingets kontrollkomite hadde ingen innvendinger mot opplegget. I brev av 20. desember 1989 til Riksrevisjonen sluttet Stortingets presidentskap seg til dette. Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i deleide selskaper er utført i overensstemmelse med nevnte opplegg.

I forhold til statlig deleide selskaper er Riksrevisjonens kontroll i første rekke rettet mot statsråden i rollen som eier, direkte eller gjennom underliggende etat/forvaltningsbedrift, sett i relasjon til rettigheter og plikter i henhold til lov og gjeldende regelverk.

Riksrevisjonen baserer i utgangspunktet sin kontroll på det materialet og de opplysningene som statsråden (departementet) rutinemessig mottar eller innhenter fra selskapet, og som videresendes til Riksrevisjonen, herunder virksomhetens årsregnskap med tilhørende beretning og protokoller.

Deleide selskaper inngår ikke i oversendelsen til Stortinget med mindre resultatet av kontrollen gir grunnlag for bemerkninger eller orienteringer fra Riksrevisjonens side. Selskapene, med aktuell statlig eierandel, er oppført under det enkelte departement. I tillegg er det i vedlegg 3.7 gitt en oversikt over utvalgte regnskapstall i deleide selskaper hvor Riksrevisjonen har etablert kontroll.

1.7 KONTROLL MED SALG AV STATENS AKSJER I SELSKAPER

Staten har i 2000 solgt alle eller deler av aksjene i noen selskaper. Riksrevisjonen har gjennomgått salgsprosessene.

Selskapene vil fortsatt inngå i Riksrevisjonens kontroll dersom staten fortsatt eier så mange aksjer at de representerer 50 % eller mer av stemmene, eller hvor staten ellers på grunn av aksjeeie eller ved statlig kontroll av selskapsinteressene har en dominerende innflytelse, jf. punkt 1.6 ovenfor. For regnskapsåret 2000 gjelder dette Kommunalbanken AS, Norsk Medisinaldepot ASA, Statkorn Holding ASA og Telenor ASA.

I løpet av 2000 solgte staten sin gjenværende eierandel i Kreditkassen ASA.

2 Riksrevisjonens rapport om kontrollen med statsrådets forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv.

2.1 ARBEIDS- OG ADMINISTRASJONS- DEPARTEMENTET

- AS Rehabil
- Entra Eiendom AS

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

AS Rehabil

AS Rehabil ble etablert i 1971 som ledd i arbeidsmarkedstiltak rettet mot yrkeshemmede.

Selskapets formål er å drive attføringsvirksomhet gjennom avklaring og kvalifisering av yrkeshemmede med sikte på formidling til ordinært arbeidsliv eller utdanning.

Ved utgangen av 2000 var selskapets aksjekapital på 209 652 kroner.

AS Rehabil hadde i 2000 driftsinntekter på 43,7 mill. kroner mot 41,7 mill. kroner i 1999. Driftsresultatet i 2000 ble 0,2 mill. kroner mot 0,4 mill. kroner i 1999. Årsresultatet viser i 2000 et overskudd på 0,2 mill. kroner mot 1,9 mill. kroner i 1999. I 1999 hadde selskapet en ekstraordinær inntekt på 1,5 mill. kroner som følge av erstatning etter kontraktsbrudd.

Som arbeidsmarkedsbedrift mottar AS Rehabil årlig tilskudd over kapittel 1592 Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede. I 2000 utgjorde ordinære tilskudd 13,6 mill. kroner.

Ved utgangen av 2000 hadde selskapet en egenkapitalandel på 31,7 % mot 32,4 % året før.

Revisjonshonoraret for selskapet utgjorde 61 790 kroner. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 8 450 kroner.

Ved utgangen av 2000 hadde selskapet 19 årsverk mot 16 i 1999. Ved årets slutt hadde bedriften 67,3 tiltaksansatte og 30 deltakere ved AFT (arbeidsforberedende trening) mot henholdsvis 69,3 og 30 i 1999.

Entra Eiendom AS

Statens Utleiebygg AS (nå Entra Eiendom AS) ble 29. februar 2000 først stiftet med 100 000 kroner i aksjekapital. Overføring av eiendommer, kapital og personell fra staten til Entra Eiendom AS skjedde med virkning fra 1. juli 2000.

Ifølge vedtektene § 3 er selskapets hovedformål å dekke statlige behov for lokaler. Selskapet kan eie, kjøpe, selge, drive og forvalte fast eiendom og annen virksomhet som har sammenheng med dette. Selska-

pet kan også eie aksjer eller andeler i og delta i andre selskaper som driver virksomhet som nevnt i forrige punktum.

Entra Eiendom AS stiftet i september 2000 et driftsselskap, Entra Eiendom Drift AS. Konsernregnskap er ikke utarbeidet på grunn av ubetydelig aktivitet i datterselskapet.

Ved utløpet av 2000 forvaltet selskapet ca. 600 000 kvadratmeter fordelt på ca. 100 eiendommer.

Entra Eiendom AS har en aksjekapital på 142,2 mill. kroner.

Selskapets driftsinntekter i 2000 var 261 mill. kroner.

Årsresultatet var på 125 mill. kroner. Det er i regnskapet for 2000 avsatt 40 mill. kroner i utbytte.

Ved utgangen av 2000 var selskapets egenkapitalandel 39,3 %.

Kostnadsført revisjonshonorar er 195 000 kroner. I tillegg kommer godtgjørelse til selskapets revisor for andre tjenester med 376 529 kroner.

I 2000 var gjennomsnittlig antall ansatte 94.

2.2 FINANSDEPARTEMENTET

Norges Bank

Deleid aksjeselskap under Statens Bankinvesteringsfond:

- DnB Holding ASA (60,6 %)

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

Norges Bank

Norges Bank ble opprettet i 1816. Bankens virksomhet er regulert i lov om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) av 24. mai 1985 nr. 28. Bankens formål og virkeområde framgår av sentralbankloven § 1:

Norges Bank er landets sentralbank. Banken skal være et utøvende og rådgivende organ for penge-, kreditt- og valutapolitikken. Den skal utstede pengesedler og mynter, fremme et effektivt betalingsystem innenlands og overfor utlandet og overvåke penge-, kreditt- og valutamarkedene. Banken kan sette i verk tiltak som er vanlige eller naturlige for en sentralbank. Til fremme av sine formål kan

banken utføre alle former for bankforretninger og banktjenester.

Norges Banks årsresultat var for 2000 et overskudd på 13 722 mill. kroner mot et underskudd på 3 115 mill. kroner i 1999. Dette har sammenheng med endringer i priser på norske og utenlandske verdipapirer som har medført en kursgevinst i 2000 på 2 107 mill. kroner mot et tap i 1999 på 8 155 mill. kroner. I tillegg har det vært kursgevinster på valuta med i alt 5 988 mill. kroner i 2000 mot tilsvarende kurstap i 1999 på 887 mill. kroner.

Retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks resultat er vedtatt i statsråd 7. februar 1986. Retningslinjene er senere endret flere ganger, senest ved kongelig resolusjon av 21. desember 2000. Kursreguleringsfondet ble for 2000 tilført 13 734 mill. kroner. Fondet har likevel ikke nådd størrelsen etter forskriftens punkt 1.

Virksomhetsområdene Norges Banks seddeltrykkeri og Den Kongelige Mynts samlede driftskostnader eksklusive kalkulatoriske kostnader, avskrivninger og nedskrivninger av varelageret utgjør 161,4 mill. kroner, hvorav 77,7 mill. kroner er tilknyttet forretningsvirksomheten. Samlet omsetning på forretningsområdet var 95,3 mill. kroner, som har gitt et positivt resultat etter felleskostnader og avskrivninger på 5,1 mill. kroner. Tilsvarende resultat for 1999 var 3,2 mill. kroner.

Norges Bank eier 100 % av aksjene i Den Kongelige Mynt AS. Selskapets drift startet opp 1. januar 2001. Aksjekapitalen på 25 mill. kroner ble fullt ut innbetalt i 2000.

Det framgår av Norges Banks beretning for 2000 at banken eier alle aksjene i selskapet Bankplassen Parkeringsanlegg AS. Parkeringsanleggets regnskap for 2000 viser et overskudd før finansposter på 3,5 mill. kroner. Etter betaling av renter på ansvarlig lån til Norges Bank viser regnskapet et overskudd på 0,1 mill. kroner. Per 31. desember 2000 har selskapet en total kapital på 110 mill. kroner. Selskapet har en negativ egenkapital på 48 mill. kroner. Det har i løpet av høsten 2000 vært ført forhandlinger med sikte på å avhende selskapets eiendom. Forhandlingene er slutført og undertegning av avtaler om drift og framtidig overdragelse er nær forestående.

Statens petroleumsfond, som er plassert på egen konto i Norges Bank, hadde ved utgangen av 2000 et kroneinnskudd i sentralbanken på 386 126 mill. kroner. Fondet var på 222 278 mill. kroner pr. 31. desember 1999. Påløpt forvaltningsgodtgjørelse til Norges Bank var 330 mill. kroner mot 161,6 mill. kroner i 1999.

Ved utgangen av 2000 hadde Norges Bank 1 086 ansatte.

2.3 FORSVARSDEPARTEMENTET

– Statens Kantiner SF

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

Statens Kantiner SF

Statens Kantiner ble 1. januar 1997 omdannet fra forvaltningsbedrift til statsforetak.

Statens Kantiner SF har til formål selv, eller gjennom deltakelse i eller samarbeid med andre selskaper, å drive kantine- og servicevirksomhet, permisjonssentra og kurs- og konferansesentra på oppdrag fra Forsvaret og virksomheter som står i naturlig sammenheng med dette. Statens Kantiner SF kan videre selv, eller gjennom deltakelse i eller samarbeid med andre selskaper, drive kantine- og servicevirksomhet i offentlig sektor for øvrig og i privat sektor. Statens Kantiner SF kan drive overnattingsvirksomhet og annen virksomhet som står i naturlig sammenheng med øvrig drift. Statens Kantiner SF skal drives etter forretningsmessige prinsipper.

For å sikre et godt velferdstilbud til soldatene er Statens Kantiner SF pliktig til, på forretningsmessig grunnlag å legge inn tilbud på oppdrag i Forsvaret som faller inn under foretakets vedtektsfestede formål.

Statens Kantiner SF har ved utgangen av 2000 en innskuddskapital på 30 mill. kroner.

Foretaket hadde i 2000 driftsinntekter på 362,3 mill. kroner, som er en reduksjon på 14,4 mill. kroner i forhold til 1999. Årsresultatet for 2000 ble 1,6 mill. kroner, som er en reduksjon på 6,5 mill. kroner året før.

Det er i regnskapet for 2000 avsatt 1,6 mill. kroner i utbytte til staten.

Egenkapitalandelen var ved utgangen av 2000 på 45 % mot 38,3 % ved utgangen av 1999.

Revisjonshonoraret for 2000 til foretakets revisor utgjorde 190 000 kroner. I tillegg kommer honorar til andre tjenester med 103 700 kroner.

Statens Kantiner er besluttet omdannet til aksjeselskap, jf. Dokument 8:53 (1999–2000), Innst. S. nr. 17 (1999–2000) og Stortingets vedtak av 16. november 2000. Den 17. januar 2001 skiftet Statens Kantiner SF navn til Grødegaard AS. Prosessen med å omdanne statsforetaket til et aksjeselskap ble slutført på foretaksmøtet den 14. juni 2001.

I 2000 har det gjennomsnittlig vært 826 ansatte.

2.4 JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET

– Norsk Eiendomsinformasjon AS

Deleid:

– Industritjeneste AS (53,4 %)

Virksomheter der Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold:

Norsk Eiendomsinformasjon AS

Fra 1. januar 1992 overtok staten ved Justisdeparte-

mentet alle aksjene i daværende Tinglysingsdata. Selskapet endret navn til Norsk Eiendomsinformasjon AS fra 1. januar 1995. Edb-driftsoppgaver som selskapet tidligere utførte for domstolene, ble fra samme dato overført til departementet.

Selskapets formål er å drive og å videreutvikle Eiendomsregisteret (EDR) og annen virksomhet knyttet til dette. Selskapet skal utføre oppgaver av samfunnsmessig betydning for å sikre drift, vedlikehold og systemutvikling av Grunnboken.

I henhold til avtaler med Justisdepartementet og Statens Kartverk har Norsk Eiendomsinformasjon AS enerett til elektronisk distribusjon av informasjon fra Grunnboken og GAB-registeret.

Selskapets aksjekapital er 6 mill. kroner.

Driftsinntektene i 2000 var 77,8 mill. kroner mot 68,4 mill. kroner i 1999. Selskapet hadde et årsresultat på 12,3 mill. kroner i 2000 mot 9 mill. kroner året før. I St.prp. nr. 1 (2000–2001) framgår det at forventet utbytte for regnskapsåret 2000 var ca. 19 mill. kroner. Det er i regnskapet for 2000 avsatt 19,9 mill. kroner i utbytte. Dette er i samsvar med vedtak på ordinær generalforsamling 2. mai 2001. For 1999 var utbyttet fra selskapet 7,2 mill. kroner.

Norsk Eiendomsinformasjon AS hadde ved utgangen av 2000 en egenkapitalandel på 45 % mot 66,7 % året før.

Revisjonshonorar er bokført med 39 700 kroner og andre tjenester fra revisor er bokført med 33 050 kroner.

Per 31. desember 2000 hadde selskapet 18 ansatte.

Til orientering:

Egenkapitalnivået

I Dokument nr. 3:2 (2000–2001) ble det gitt en orientering om selskapets høye egenkapitalandel de siste årene. Departementet opplyste i brev av 29. august 2000 at de har lagt til grunn at Norsk Eiendomsinformasjon AS skal bygge opp en solid egenkapital. Departementet viser bl.a. til at selskapet er tiltenkt en sentral rolle i forbindelse med etableringen av nytt tinglysningssystem, som bl.a. innebærer at selskapet skal finansiere utviklingskostnadene. Departementet vurderer i den forbindelse om selskapets økonomi tilsier at det kan tas ut et engangsutbytte ut over det som følger av gjeldende utbyttepolitikk. Departementet opplyser videre at en ytterligere analyse av egenkapitalnivået vil bli foretatt når det nye tinglysningssystemet er i drift og investeringene i den forbindelse er foretatt.

I regnskapet for 2000 er det avsatt et engangsutbytte på 10 mill. kroner, slik at egenkapitalandelen for 2000 er på 45 % mot 66,7 % i 1999.

Riksrevisjonen tar departementets oppfølging til etterretning og vil følge utviklingen videre i den løpende kontrollen.

2.5 KIRKE-, UTDANNINGS- OG FORSKNINGSDEPARTEMENTET

- Norsk Synkrotronforskning AS
- UNINETT AS
- Statens lånekasse for utdanning
- Studentsamskipnadene

Deleide:

- Akvaforsk AS (86,3 %)
- Christian Michelsen Research AS (50 %)
- Forskningsparken AS (57,5 %)
- Leiv Eriksson Nyfotek AS (39,1 %)
- NORUT-GRUPPEN AS (66,7 %)

Selskap under Norges Landbrukshøgskole:

- Sem Gjestegård AS

Selskap under Universitetet i Oslo:

- Slemdalsveien 7 AS

Virksomheter der Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold:

UNINETT AS

UNINETT AS ble stiftet i 1993.

Selskapets formål er å utvikle et landsdekkende elektronisk tjenestenett for informasjonsutveksling innen forskning og utdanning i Norge ved at det tilbys kostnadseffektive kommunikasjonstjenester på linje med det beste av hva som finnes ellers i det internasjonale akademiske miljø. Selskapet skal også være en pådriver for bruk av åpne internasjonale standarder innenfor datakommunikasjon, sørge for samtrafikk med aktuelle nasjonale og internasjonale nettoperatører og stimulere til nødvendig forsknings- og utviklingsaktivitet på disse aktivitetsområdene.

Virksomhetens primære målgruppe er universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner. Ved utgangen av 2000 hadde UNINETT AS 532 medlemsinstitusjoner tilknyttet sitt nett, en økning på 16 fra året før. Medlemsinstitusjonene omfatter alle norske universiteter og høyskoler og ellers flere grunnskoler og videregående skoler, ikke-kommersielle forskningsinstitusjoner og bibliotek. SINTEF i Trondheim og universitetene i Tromsø, Bergen og Oslo utgjør de regionale driftssentrene i UNINETT AS. SINTEF fungerer i tillegg som nasjonalt driftssenter. Den praktiske gjennomføringen av utviklingsprosjekter blir også satt ut til andre. UNINETT AS fungerer i stor grad som et sekretariat som koordinerer og følger opp. UNINETT AS har ansvar for flere oppgaver hvor departementet er direkte oppdragsgiver.

Konsernet består av morselskapet UNINETT AS og datterselskapet UNINETT FAS AS.

UNINETT AS har en aksjekapital på 3 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter var i 2000 på 24,9 mill. kroner. Driftsinntektene i morselskapet ble på 13,6 mill. kroner mot 11,7 mill. kroner foregående år. Årets resultat for konsernet ble et overskudd på 8,8 mill. kroner og for morselskapet et overskudd på 2,3 mill. kroner. I 1999 hadde morselskapet et overskudd på 2,2 mill. kroner.

UNINETT AS blir i dag finansiert ved en kombinasjon av sentrale tilskudd fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og avgifter som blir belastet medlemsinstitusjonene. Tilskuddet fra departementet dekker langsiktig utvikling, mens avgiftene dekker den daglige driften. I 2000 har konsernet inntektsført driftstilskudd fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, kapittel 274 post 01 Statlige høgskoler og kapittel 281 post 01 Fellesutgifter til universiteter og høgskoler, på 27,6 mill. kroner. Driftstilskuddet for 1999 var 37,8 mill. kroner.

Per 31. desember 2000 utgjør konsernets egenkapitalandel 61,1 % mot 57,3 % året før.

Kostnadsført honorar til revisor for 2000 utgjør 69 000 kroner for konsernet, hvorav 49 000 for morselskapet. Selskapet opplyser at konsernets kostnader til revisor for andre tjenester var 1 100 kroner.

Konsernet hadde i gjennomsnitt 28 ansatte i 2000.

Til orientering:

Opplysninger i årsregnskapet om fordeling av godtgjørelse til revisor

I Dokument nr. 3:2 (2000–2001) ble det tatt opp spørsmål om opplysninger gitt i noter angående godtgjørelse til revisor og om fordelingen mellom revisjon og andre tjenester. I brev av 20. september 2000 opplyste UNINETT AS at de for ettertiden vil angi godtgjørelse for begge selskaper slik regnskapsloven § 7-31 forutsetter. Selskapet har ikke fulgt dette opp i notene til årsregnskapet for 2000. Fordelingen av godtgjørelse mellom revisjon og andre tjenester ble etterspurt i brev av 27. august 2001 til departementet. I sitt svarbrev av 28. september 2001 opplyser departementet at UNINETT AS beklager uteblivelsen av dokumentasjonen i årsregnskapet om revisors andre tjenester, og de vil for ettertiden påse at dette blir utført.

Riksrevisjonen tar departementets svar til etterretning og vil følge dette opp i den videre kontrollen.

Selskap under Universitetet i Oslo:

Slemdalsveien 7 AS

Slemdalsveien 7 AS ble stiftet 3. juni 1998 som et statsaksjeselskap med Universitetet i Oslo som eier.

Selskapets formål er å eie og forvalte eiendommen Chatau Neuf.

Selskapets aksjekapital er på 2 457 000 kroner.

Selskapet hadde ingen driftsinntekter i 2000 mot 10 552 kroner i 1999. Årsresultatet var et under-

skudd på 19 709 kroner mot et overskudd året før på 98 991 kroner.

Selskapets egenkapitalandel var ved utgangen av 2000 på 18,9 % mot 26,4 % i 1999. Det er ikke avsatt utbytte for 2000 i selskapets regnskap.

I 2000 ble det kostnadsført 14 800 kroner i revisjonshonorar.

Selskapet har ingen ansatte.

Til orientering:

På bakgrunn av mottatt beretning fra statsråden for regnskapsåret 2000 har Riksrevisjonen etablert kontroll med selskapet. I brev av 12. oktober 2001 har Riksrevisjonen bl.a. stilt spørsmål ved at selskapet ikke har regnskapsført driftsinntekter, og at aksjekapitalen ikke er ført i statsregnskapet for 2000.

Saken er fortsatt til behandling i Riksrevisjonen.

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

Norsk Synkrotronforskning AS

Norsk Synkrotronforskning AS ble stiftet i 1995.

Norges Forskningsråd (NFR) eier 40 % av selskapet, øvrige eiere er Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) med 28 %, Universitetet i Oslo (UiO) med 14%, Høgskolen i Stavanger (HiS) med 8 % og Universitetet i Tromsø (UiTø) med 10 %. Samtlige eiere er statlige institusjoner underlagt Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF).

Selskapets formål er bl.a. samarbeid i tilknytning til en sveitsisk-norsk gruppe om finansiering og drift av en bøyemagnet strålelinje ved European Synchrotron Radiation Facility (ESRF) i Frankrike m.m.

Norsk Synkrotronforskning AS har en aksjekapital på 50 000 kroner.

Selskapets driftsinntekter, som består av overføringer og kontingenter fra NFR/Høgskoler/Universiteter, var i 2000 på 2,4 mill. kroner, en økning på 0,2 mill. kroner i forhold til året før. Selskapets utgifter er i det vesentlige Norges andel av utgiftene til driften av den sveitsisk-norske strålelinja ved ESRF, som i 2000 beløp seg til 2 mill. kroner. Årets overskudd var på 97 874 kroner mot et underskudd på 23 511 kroner i 1999.

Per 31. desember 2000 hadde selskapet en egenkapitalandel på 70,6 % mot 9 % i 1999.

Kostnadsført revisjonshonorar i 2000 var 11 550 kroner, og godtgjørelse for andre tjenester var 5 000 kroner.

Selskapet hadde ved utgangen av 2000 ingen ansatte. Administrerende direktør blir stilt til disposisjon av NFR.

Statens lånekasse for utdanning

Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen) ble opprettet i 1947. Lånekassen er organisert ved lov av

26. april 1985 nr. 21 om utdanningsstøtte til elever og studenter.

Etter lovens § 1 er utdanningsstøtteordningens formål å

- bidra til å fjerne ulikhet og fremme likestilling slik at utdanning kan skje uavhengig av geografiske forhold, alder, kjønn og økonomiske eller sosiale situasjon,
- bidra til at utdanningen skjer under tilfredsstillende arbeidsforhold, slik at studiearbeidet kan bli effektivt,
- bidra til å sikre samfunnet tilgang på utdannet arbeidskraft.

Etter § 10 er Lånekassen sentralorgan for utdanningstøtteordningen, jf. §§ 3–9.

Lånekassen har et grunnfond på 1 308 mill. kroner.

Det bevilges årlig midler til Lånekassens virksomhet over statsbudsjettet.

Årsregnskapet for regnskapsåret viser et driftsresultat før tap på utlån på 284,5 mill. kroner. Netto rentekostnader er 1 150 mill. kroner (renteinntekter 2 941 mill. kroner – rentekostnader 4 091 mill. kroner), andre driftsinntekter 6 880 mill. kroner (hvorav netto tilskudd fra staten er 6 870 mill. kroner), andre driftskostnader 5 446 mill. kroner (hvorav lønn, godtgjørelse, sosiale utgifter og andre administrasjonskostnader er 232,5 mill. kroner og stipend til elever og studenter er 4 912 mill. kroner). Ordinært tap på utlån (avskrivning av utlån pga. død, sykdom og ved innfriing, avskrivning som tap, gjeldsordning osv. og avskrivning som tap ved overføring til Statens Innkrevingsentral) er regnskapsført med 284,5 mill. kroner. Det vil si at det regnskapsmessige driftsresultat etter ordinært tap på utlån er null.

Ved slutten av 2000 var 45 100 kunder under inkassobehandling mot 43 100 året før.

Lånekassen opplyser i årsrapporten for 2000 at den hvert år kartlegger den delen av kravene som vurderes som usikre eller krav med fare for tap. Ved utgangen av 2000 utgjorde fordringene 4 120 mill. kroner fordelt på 39 092 låntakere. Tilsvarende tall for 1999 var 3 933 mill. kroner fordelt på 40 329 låntakere.

I 2000 behandlet Klagenemnda 249 saker, en nedgang på 25 saker i forhold til i 1999. Det ble gitt medhold i ni av sakene.

Ekstern revisors revisjonshonor utgjorde 390 281 kroner. I tillegg kommer honorar for andre oppdrag på 46 400 kroner. Tilsvarende tall for 1999 var henholdsvis 400 000 kroner og 1 090 000 kroner.

Ved utgangen av 2000 var det registrert 350 årsverk i Lånekassen.

Studentsamskipnadene

Studentsamskipnadene er organisert etter lov om studentsamskipnader av 28. juni 1996 nr. 54. Det var ved utgangen av 2000 etablert 26 studentsamskipnader med 181 000 studenter. Det rapporteres til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet fra studentsamskipnadene at det nå er etablert i alt 28 962 hybelenheter. Dekningsgraden var i gjennomsnitt 16 % i 2000. De tilsvarende tallene for 1999 var 26 858,5 hybelenheter og dekningsgrad 15,1 %. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet vurderer fortsatt tiltak for å bedre kvaliteten i rapporteringen på dette området. Departementet ga tilsagn om tilskudd til i alt 2 343 plasser for barn i studentsamskipnadenes barnehager innenfor den ordinære budsjettammen i 2000.

Departementet fører tilsyn med studentsamskipnadene og selskaper som er omfattet av lovens § 8 om studentrelatert forretningsvirksomhet, og fastsetter nærmere bestemmelser. Studentsamskipnadene er egne rettssubjekter og har regnskapsplikt etter regnskapsloven. Styret er det øverste organet for den enkelte studentsamskipnad, og velger revisor. Valg av revisor krever godkjenning av departementet. Dersom studentene ønsker det, kan de velge å ha flertall av stemmene i styret, men utdanningsinstitusjonen skal også være representert. Departementet fastsetter ved forskrift bestemmelser om styrets funksjonstid og sammensetning, og om valg av styremedlemmer.

Studentsamskipnadene mottar tilskudd over statsbudsjettet kapittel 0270 Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter. Regnskapet viser at samlet direkte statstilskudd over kapittel 0270 i 2000 utgjorde 291,3 mill. kroner. Regnskapstallet for 1999 var 141,9 mill. kroner. Verdien av frie lokaler (fristasjon) og andre ytelser fra utdanningsinstitusjonene er 163 mill. kroner i 2000 og 147,3 mill. kroner for 1999. Studentsamskipnadene har krevd inn pliktig semesteravgift for 109,1 mill. kroner i 2000 mot 105,7 mill. kroner i 1999. I tillegg kommer salgssinntekter, leieinntekter og andre drifts- og organisasjonsinntekter.

Flere av studentsamskipnadene er organisert som konsern med et morselskap og ett eller flere datterselskaper. Noen studentsamskipnader har organisert bl.a. drift av boliger i stiftelser. Det er også valgt løsninger hvor de enkelte aktivitetene er organisert som avdelinger under studentsamskipnaden.

Samskipnadene omsetter for 1,9 mrd. kroner. Studentsamskipnadene hadde til sammen et driftsresultat på 101,7 mill. kroner i 2000. Tilsvarende tall for 1999 var 95,8 mill. kroner. Resultat før skatt i 2000 var 47,8 mill. kroner mot 78,7 mill. kroner i 1999. Bokført verdi av eiendelene til studentsamskipnadene er økt til 6,1 mrd. kroner i 2000 fra 4,7 mrd. kroner i 1999.

Ved utgangen av 2000 hadde studentsamskipnadene 2 460 ansatte.

Selskap under Norges Landbrukshøgskole:

Sem Gjestegård AS

Sem Gjestegård AS ble stiftet 5. juli 1995.

Selskapet eies 100 % av Norges Landbrukshøgskole (NLH).

Sem Gjestegård AS har til formål å leie, drive og videreutvikle Sem Gjestegård til et kurs- og konferansesenter samt annen virksomhet som står i naturlig sammenheng med dette.

Selskapet har en aksjekapital på 3 mill. kroner.

Sem Gjestegård AS hadde i 2000 driftsinntekter på 17,6 mill. kroner mot 15,4 mill. kroner året før. Årsoverskuddet ble på 1,12 mill. kroner som tilsvarende året før. Det ble ikke avsatt utbytte i 2000.

Selskapets egenkapitalandel var ved utgangen av 2000 på 43,7 % mot 37,8 % i 1999.

I 2000 kostnadsførte selskapet 17 500 kroner i revisjonshonorar og 8 500 kroner for andre tjenester til revisor.

Ved utgangen av 2000 hadde selskapet 17 ansatte.

2.6 KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

- *Selskapet for industrivekst SF (SIVA)*
- *Den Norske Stats Husbank (Husbanken)*

Delelid:

- *Kommunalbanken AS (80 %)*

Virksomheter hvor Riksrevisjonen har merknader til statsrådets forvaltning:

Selskapet for industrivekst SF (SIVA)

Selskapet for industrivekstanlegg, SIVA, ble etablert i 1968 etter lov om visse statsbedrifter m.m. av 25. juni 1965. Fra 1. januar 1993 ble selskapet omdannet til statsforetaket Selskapet for industrivekst SF (SIVA).

SIVA skal være et nasjonalt foretak for økt verdiskaping og sysselsetting i distriktene.

Konsernregnskapet omfatter 32 datterselskaper.

Foretaket hadde per 31. desember 2000 en innskuddskapital på 514,5 mill. kroner mot 244,5 mill. kroner ved utgangen av 1999. I innskuddskapitalen inngår 260 mill. kroner som er øremerket den statlige andelen av investeringen i IT- og kunnskapssenteret på Fornebu. I forbindelse med at 100 mill. kroner av SIVAs lån i statskassen ble konvertert til innskuddskapital, er det fra 1998 stilt krav om en avkastning på 6,5 % på den konverterte innskuddskapitalen. Dette avkastningskravet er innfridd for 2000.

Konsernets driftsinntekter i 2000 var 219,7 mill. kroner mot 183,8 mill. kroner året før. Morforetaket SIVA hadde driftsinntekter på 141,7 mill. kroner i 2000 mot 120,5 mill. kroner året før. Konsernet fikk i 2000 bevilget 76,7 mill. kroner i tilskudd til næ-

ringutvikling over kapittel 552 Nasjonale programmer og tiltak for regional utvikling.

Resultatregnskapet for konsernet viste i 2000 et overskudd på 21,5 mill. kroner mot et overskudd på 14,1 mill. kroner i 1999. Resultatregnskapet for morforetaket viste i 2000 et overskudd på 23,4 mill. kroner mot et overskudd på 13,4 mill. kroner i 1999.

Per 31. desember 2000 var konsernets egenkapitalandel eksklusive minoritetsinteresser 30 % (19,6 % ekskl. Fornebu-bevilgningen) mot 19 % i 1999. Morforetaket har ved utgangen av 2000 en egenkapitalandel på 43,4 % (30,5 % eksklusive Fornebu-bevilgningen) mot 28,4 % i 1999.

Kostnadsført revisjonshonorar for 2000 er 307 600 kroner for konsernet og 85 800 kroner for morforetaket. I tillegg kommer andre tjenester med 380 509 kroner for konsernet og 216 404 kroner for morforetaket.

I 2000 hadde foretaket gjennomsnittlig 40 ansatte.

Innsyn i dokumenter

Riksrevisjonen har overfor Kommunal- og regionaldepartementet bedt om å få tilsendt kopi av et notat fra Regionalpolitisk avdeling om «SIVA – Framtidig organisering og geografidimensjon» (dokument 1998/04753-21 i departementets journal), eventuelt at kopier begrenses til utdrag/områder i notatet som omhandler gjeldende og framtidig organisering/forvaltning av SIVA. Departementet har nektet innsyn i dokumentet. Det er ført korrespondanse med departementet om saken, og avslag om innsyn er senest opprettholdt i brev av 6. juli 2001 undertegnet av statsråden.

I brev av 6. juli 2001 anføres det:

«Kommunal- og regionaldepartementet vil fastholde at det etter gjeldende rett må anses som tvilsomt hvor langt Riksrevisjonens rett går m.h.t. å kreve fremlagt notater som inneholder forvaltningens interne overveielser og diskusjoner. Departementet vil i denne forbindelse vise til Regjeringens brev til Stortingets Presidentskap med uttalelse til forslaget til ny lov og instruks for Riksrevisjonen datert 30. april. Regjeringen uttaler her at etter Regjeringens vurdering innebærer forslaget til ny § 4 i lov om Riksrevisjonen en utvidelse av Riksrevisjonens innsynsrett sammenlignet med dagens rettstilstand.

Regjeringen viser i denne forbindelse til uttalelsen fra Justisdepartementets lovavdeling datert 11. juli 1980, gjengitt i vårt brev til Riksrevisjonen 30. mars. Det vises videre til at en ikke er kjent med uttalelser fra Stortinget som gir støtte til den rettsopfatningen Riksrevisjonen er talsmann for. Det fremheves dessuten i uttalelsen at behovet for å bevare fortroligheten om Regjeringens og departementenes interne overveielser er anerkjent i parlamentarisk praksis. Regjeringen har på denne bakgrunn foreslått en bestemmelse om at Riksrevisjonen ikke kan

kreve å gjøre seg kjent med dokumenter for Regjeringens eller departementets interne saksforberedelse som gir til kjenne overveielser av politisk karakter i en sak.

For å legge til rette for at dokumenter ikke unn-tas innsyn uten at det er påkrevd har Regjeringen i sin uttalelse foreslått at det tas inn bestemmelse om at departementet skal vurdere om dokumentet likevel helt eller delvis skal gjøres kjent for Riksrevisjonen. Blant momentene som bør tillegges vekt nevnes om standpunktene og overveielserne allerede er kjent, om det i det enkelte tilfelle er et særlig sterkt behov for innsyn eller om det er snakk om en avsluttet sak.

Som nevnt i vårt brev av 30. mars mener Kommunal- og regionaldepartementet at det ikke bør gjøres endringer i den praksis forvaltningen har fulgt før Stortinget gjennom sin behandling av forslaget til ny lov og instruks for Riksrevisjonen eventuelt gir uttrykk for at en endring bør skje. Kommunal- regionaldepartementet fastholder derfor standpunktet om å ikke utlevere notatet om fremtidig organisering/forvaltning av SIVA.

For ordens skyld; departementet står selvfølgelig til disposisjon for Riksrevisjonen m.h.t. å gi alle opplysninger om departementets politikk på det aktuelle området.»

Riksrevisjonen uttaler:

Riksrevisjonens merknad til statsrådets forvaltning går på at Riksrevisjonen er nektet innsyn i et dokument som omhandler spørsmål knyttet til departementets forvaltning av statens interesser i SIVA.

Riksrevisjonen er pålagt å kontrollere statsrådets forvaltning av statens interesser i SIVA. Gjennom kontrollen vurderes det om statsråden (departementet) forvalter og bestyrer de statlige interesser virksomheten representerer, på den måte Stortinget har bestemt, og at statsråden følger opp Stortingets forutsetninger slik disse framgår av Stortingets behandling av proposisjoner, meldinger m.m. Som et ledd i kontrollen vurderes det også om de statlige interessene virksomheten representerer, blir forvaltet økonomisk forsvarlig og i samsvar med gjeldende lover mv. Dersom Riksrevisjonen skal kunne gjennomføre de kontrolloppgaver som er pålagt av Stortinget, på en tilfredsstillende måte, må det tilligge Riksrevisjonen å avgjøre hvilken informasjon og hvilke undersøkelser som er nødvendige for å utføre pålagte oppgaver.

Riksrevisjonen vil også peke på at det gjennom langvarig praksis er lagt til grunn at lov om statens revisjonsvesen § 2 også gir rett til dokumentinnsyn, og i praksis har bare regjeringsnotater vært unntatt. Riksrevisjonens rett til informasjon omfatter derfor også innsyn i forvaltningens interne dokumenter når disse etter Riksrevisjonens oppfatning er relevante for å belyse den problemstilling som undersøkes.

Riksrevisjonen kan for øvrig ikke se at Regjeringens høringsuttalelse til forslaget til ny lov og in-

struks for Riksrevisjonen har noen relevans i denne saken, men vil bemerke at generelt sett er det ikke mulig å få en effektiv kontroll dersom den kontrollerte skal bestemme hvilke dokumenter kontrolløren skal få innsyn i.

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

Den Norske Stats Husbank (Husbanken)

Husbanken ble opprettet 1. mars 1946.

Husbankens virksomhet reguleres i lov om Den Norske Stats Husbank av 1. mars 1946 nr. 3 samt i forskrift og i årlige retningslinjer fastsatt av departementet.

Bankens formål er angitt i lovens § 1.

Den Norske Stats Husbank har til formål:

- å gi lån eller garanti for lån mot sikkerhet i bebygde eiendommer,
- å formidle støtte fra staten og kommunene til boligbygging og andre boligformål,
- å bevilge eller garantere byggelån i henhold til § 13.

Når særlige grunner tilsier det, kan banken etter nærmere regler gitt av departementet, gi lån eller garanti for lån uten sikkerhet i bebygd eiendom. Banken kan kreve annen sikkerhet for lånet. Departementet fastsetter ved forskrift i hvilken grad §§ 10 til 15 skal gjøres gjeldende for slike lån og garantier.

Husbanken kan i særlige tilfeller også tillegges andre oppgaver enn det som er nevnt over. Departementet kan gi nærmere retningslinjer eller forskrifter for virksomheten.

Husbanken har et grunnfond på 20 mill. kroner.

Over kapittel 2412 Den Norske Stats Husbank er rentestønad på 77,3 mill. kroner og administrative kostnader på 218,6 mill. kroner dekket av staten. Andre tilskudd til boligsektoren var 3 931,6 mill. kroner og er bevilget over bl.a. kapitlene 580, 581 og 586. Driftsinntekter og diverse innbetalinger som er overført til staten, utgjør 72,3 mill. kroner.

Husbankens forvaltningskapital var 91,9 mrd. kroner ved utgangen av 2000 mot 87,9 mrd. kroner i 1999. Ordinære utlån utgjorde 90,4 mrd. kroner i 2000, en økning på 3,83 mrd. kroner fra foregående år. Ved utgangen av 2000 hadde Husbanken ca. 3 200 misligholdte lån, dvs. låneengasjementer med utestående terminer på mer enn tre måneder. Dette utgjør 2,69 prosent av det samlede antall utlån mot 2,86 prosent ved forrige årsskifte. Ved utgangen av 2000 var Husbankens risikofond 159,6 mill. kroner. Avskrevne tap utgjorde 21,3 mill. kroner. Risikofondet er ikke tildelt bevilgninger i 2000. Det ble heller ikke tilført bevilgninger i 1999.

Husbankens klagenemnd behandlet i 2000 til sammen 132 saker mot 178 saker i 1999. Av de 132 sakene ble 99 endelig avgjort. Syv ble gitt medhold.

Ti saker er returnert Husbanken for ny behandling. Husbanken behandler selv klager på bostøtte. I bostøtteordningen mottok banken 9 924 klager mot 7 117 i 1999. Det ble i 2000 behandlet 8 119 klager. 5 318 fikk helt eller delvis medhold.

Honorar til ekstern revisor er utgiftsført med 414 200 kroner, og av dette er 79 200 kroner honorar for bistand. Tilsvarende tall for 1999 var 405 000 kroner og 42 900 kroner.

Det gjennomsnittlige antall årsverk i 2000 var 340.

2.7 KULTURDEPARTEMENTET

- *Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS*
- *Nationaltheatret AS*
- *Norsk rikskringkasting AS*

Deleide:

- *Carte Blanche AS (70 %)*
- *Den Nationale Scene AS (66,7 %)*
- *Den Norske Opera AS (90 %)*
- *Norsk Film AS (77,6 %)*
- *Rogaland Teater AS (66,7 %)*
- *Trøndelag Teater AS (66,7 %)*

Orientering om generelle forhold knyttet til departementets forvaltning:

Retningslinjer i henhold til økonomireglementet for staten § 22

Retningslinjer for departementenes ansvar for oppfølging av aksjeselskaper med statlig eierinteresse, statsforetak m.m. er gitt i § 22 i Økonomireglementet for staten, fastsatt ved kongelig resolusjon av 26. januar 1996. Av § 22.2 framgår det at hvert departement, eventuelt den underliggende virksomhet som forvalter aksjeinteressene, skal ha skriftlige retningslinjer som fastslår hvordan styrings- og kontrollmyndigheten skal utøves overfor hver enkelt virksomhet utenfor statsbudsjettet. Av § 22.4 framgår det at det skal utarbeides instruks for innhenting av informasjon og hvilke kontroller/vurderinger som skal foretas i den forbindelse.

Riksrevisjonen skrev i brev av 18. januar 2000 til Kulturdepartementet og ba om å få tilsendt kopi av retningslinjer/instruks for de aksjeselskapene som er underlagt Kulturdepartementet.

Det framgår av Kulturdepartementets brev av 7. februar 2000 at det er departementets syn at styrings- og kontrollfunksjonen overfor selskapene utøves gjennom at selskapene mottar tilskudd fra staten.

Riksrevisjonen har i brev av 17. september 2001 påpekt at departementets funksjon som tilskuddsyter og dets rolle som eier bør utøves gjennom separate retningslinjer, jf. økonomireglementet.

I brev av 25. september 2001 bekrefter departe-

mentet at de «er i ferd med å utarbeide instruks for oppfølging av aksjeselskaper med statlige eierinteresser, jf. økonomireglementets § 22».

Riksrevisjonen har i brev av 15. oktober 2001 mottatt kopi av revidert økonomiinstruks, hvor det er utarbeidet en ny del IV i instruksens vedrørende departementets oppfølging av aksjeselskaper.

Riksrevisjonen tar departementets svar til etterretning.

Virksomheter der Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold:

Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS

Tusenårsskiftet-Norge 2000 AS ble stiftet 3. februar 1998. Den 11. desember 2000 endret selskapet navn til Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS.

Selskapets formål er å forberede og gjennomføre markeringen av et nytt årtusen og av hundreårsjubileumet for Norge som selvstendig nasjon. Selskapet skal ha hele landet som virkeområde, og virksomheten skal reflektere den pågående verdidebatten i Norge.

Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS har en aksjekapital på 50 000 kroner.

Selskapets driftsinntekter var i 2000 på 75,6 mill. kroner, hvorav 63,8 mill. kroner er statlige tilskudd over kapittel 320 post 76. Tilsvarende tall for 1999 var henholdsvis 67,8 mill. kroner og 54,5 mill. kroner. Årets resultat ble på minus 36 000 kroner mot et overskudd på 5,5 mill. kroner i 1999. Det er i regnskapet for 2000 ikke avsatt utbytte til staten.

Per 31. desember 2000 hadde selskapet en egenkapitalandel på 0,3 % mot 0,4 % i 1999.

Revisjonshonoraret er kostnadsført med 40 500 kroner.

I 2000 var det gjennomsnittlig 14 ansatte.

Til orientering:

Generalforsamling uten møte

Etter at Riksrevisjonen i brev av 11. mai 2001 påpekte at aksjelovens særbestemmelser for statsaksjeselskaper tilsier at generalforsamlinger avholdes i møte, har departementet i brev av 31. mai 2001 meddelt at de er innforstått med at særbestemmelsene i aksjelovens kapittel 20 tilsier at generalforsamlinger avholdes i møter.

– –

Norsk rikskringkasting AS (NRK AS)

NRK AS ble omdannet fra stiftelse til et statlig heleid aksjeselskap 30. april 1996.

Selskapets formål er å drive allmennkringkasting i radio og fjernsyn og virksomhet som har sammenheng med dette. Selskapet skal gjennom programvirksomhet nasjonalt, regionalt og på fylkesnivå

1 konsekvent fremme ytrings- og informasjonsfriheten, de demokratiske grunnverdier og de

- grunnleggende menneskerettigheter og det enkelte menneskes frihet og verdighet. Programvirksomheten skal preges av allsidighet, upartiskhet, saklighet og skal legge vekt på det vesentlige
- 2 støtte demokratiet gjennom et mangfoldig tilbud av nyheter, fakta, kommentarer og debatt om samfunnsspørsmål, også for mindretall og spesielle grupper
 - 3 støtte, skape og utvikle norsk kultur, kunst og underholdning
 - 4 legge vekt på programtilbudets allmenndannende karakter og formidle livssynsprogrammer og religiøse programmer
 - 5 produsere og formidle kvalitetsprogrammer for barn og ungdom
 - 6 fremme bruk og respekt for norsk språk og tilse at de to målformer er representert med minst 25 % av verbalsendingene i radio og fjernsyn og i NRKs informasjonsvirksomhet
 - 7 bidra til å sikre og utvikle samisk språk og kultur
 - 8 sende programmer for etniske og språklige minoriteter

NRK AS kan med samtykke fra generalforsamlingen opprette datterselskaper eller delta i andre selskaper som driver annen type virksomhet enn allmennkringkasting.

Konsernregnskapet omfatter morselskapet NRK AS og det heleide datterselskapet NRK Aktivum AS.

NRK Aktivum AS ble stiftet 25. april 1997 med det formål å utvikle forretningsmessig virksomhet med basis i morselskapets potensiale. NRK Aktivum AS er organisert med eget styre og NRK AS' styre som generalforsamling.

NRK AS' aksjekapital er på 1 mrd. kroner.

Konsernets driftsinntekter var i 2000 på 3,2 mrd. kroner, hvorav kringkastingsavgiften utgjorde 2,9 mrd. kroner. Morselskapets inntekter var i 2000 på 3,1 mrd. kroner mot 3,0 mrd. kroner i 1999. Årets resultat for konsernet viste et underskudd på 128,1 mill. kroner inkludert en gevinst på 54 mill. kroner for salg av tomt på Marienlyst i Oslo. Konsernet hadde et overskudd på 62,5 mill. kroner året før.

Driftsresultatet er negativt med 184,4 mill. kroner for konsernet og 186,6 mill. kroner for morselskapet. Av St.prp. nr. 1 (2000–2001) Kulturdepartementet framgår det at generalforsamlingen uttrykkelig har forutsatt at driften i NRK i 2000 skal gå i balanse. På ordinær generalforsamling 22. juni 2001 gjentok statsråden at driften skal gå i balanse, og at finansinntektene i konsernet ikke skal nyttes til å dekke underskudd fra den løpende driften.

NRK AS har mottatt statstilskudd i 2000 på 2,5 mill. kroner. Beløpet er bevilget over kapittel 398 post 70 Informasjonsberedskap, jf. St.prp. nr. 1 (1999–2000) og Budsjett-innst. S. nr. 2 (1999–2000) behandlet i Stortinget 13. desember 1999.

Konsernets egenkapitalandel var ved utgangen av 2000 på 53,6 % mot 58,9 % året før.

Konsernet har kostnadsført godtgjørelse til revisor for 2000 med 751 285 kroner for revisjon og 71 050 kroner for andre tjenester. Tilsvarende tall for morselskapet var henholdsvis 706 285 kroner og 71 050 kroner.

Gjennomsnittlig antall årsverk i 2000 var 3 441.

Til orientering:

Departementets oppfølging av økonomireglementet § 22

Riksrevisjonen ba i brev til Kulturdepartementet av 18. januar 2000 om å få tilsendt kopi av retningslinjer og instruks i henhold til økonomireglementet § 22, eventuelt få opplyst når slike antas å ville foreligge. Kulturdepartementet opplyste i brev av 7. februar 2000 at det vil bli utarbeidet instruks for NRK AS i henhold til økonomireglementet § 22 i løpet av første halvår 2000. I brev av 15. september 2000 til Kulturdepartementet etterlyste Riksrevisjonen kopi av instruks. Kulturdepartementet opplyste i brev av 26. september 2000 at instruks vil bli ferdigstilt i løpet av 2000. Samtidig beklaget departementet at dette hadde tatt noe lengre tid enn forutsatt. Kulturdepartementet opplyste i brev av 3. mai 2001 at departementet har

«foretatt en fornyet grundig vurdering av behovet for å utarbeide en særskilt instruks etter økonomireglementet § 22. Etter KD's vurdering tilsier følgende at det ikke lenger er aktuelt å utarbeide en egen instruks for NRK AS:

- *de generelle bestemmelser og regler i aksjeloven gjelder også for NRK AS*
- *det er gitt særskilte regler og bestemmelser om virksomheten i NRK AS i kringkastingsloven med forskrifter. [---]*
- *vedtektene for NRK AS inneholder bestemmelser om ledelsens, styrets og generalforsamlingens oppgaver samt grenser for virksomhetens gjeld og garantiansvar osv.*
- *NRK AS finansieres i hovedsak gjennom kringkastingsavgiften som fastsettes av Stortinget. Økonomireglementets § 22.3 om oppnådd resultat, avkastningskrav og utbyttepolitikk anses følgelig ikke relevant for NRK AS, [...]*

I brev av 31. juli 2001 uttalte Riksrevisjonen bl.a.:

«Vi legger til grunn at det i eierdepartementet er etablert praksis for oppfølging av at selskapsdriften utøves innenfor de rammer Stortingets vedtak og forutsetninger gir, og at det i løpet av året innhentes/mottas informasjon o.a. som antas aktuell for eieroppfølging av selskapet. Dersom praksis ikke dokumenteres gjennom skriftlige retningslinjer/instruks slik økonomireglementet krever, kan det skape uklarheter. Vi ville derfor anse det naturlig at prak-

sis for departementets oppfølging av aksjeselskapet NRK nedfelles skriftlig slik økonomireglementet forutsetter.»

Kulturdepartementet opplyser i sitt svarbrev av 23. august 2001 at departementet har merket seg Riksrevisjonens syn og vil utarbeide skriftlige retningslinjer for departementets styring/kontroll av NRK AS i forbindelse med første revisjon av økonomiinstruksen for departementet.

Riksrevisjonen har i brev av 17. september 2001 påpekt overfor departementet at instruks skulle vært utarbeidet innen 1. juli 1998, jf. brev av 14. januar 1997 fra Finans- og tolldepartementet. Riksrevisjonen kan ikke se at retningslinjer/instruks for departementets forvaltning av sine eierinteresser i aksjeselskaper har slik nær sammenheng med økonomiinstruks for departementet, at det er behov for å avvente revidering av økonomiinstruksen.

På denne bakgrunn har Riksrevisjonen forutsatt at retningslinjer/instruks i henhold til økonomireglementet § 22, for departementets styring av aksjeselskaper hvor staten har eierinteresser, utarbeides snart.

Riksrevisjonen har i brev av 15. oktober 2001 mottatt kopi av revidert økonomiinstruks, hvor det er utarbeidet en ny del IV i instruksen vedrørende departementets oppfølging av aksjeselskaper.

Riksrevisjonen tar departementets svar til etterretning.

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

Nationaltheatret AS

Nationaltheatret AS ble stiftet i 1899. Med virkning fra 1. januar 1999 er Nationaltheatret AS heleid av staten. Staten overtok en tredjedel av aksjene fra Oslo kommune mot at Oslo kommune overtok statens andel av aksjene i Oslo Nye Teater AS.

Selskapets formål er å drive med teatervirksomhet. Selskapet har et særlig ansvar for å ivareta nasjonale kulturpolitiske interesser på scenekunstrådet.

Selskapets aksjekapital er 195 000 kroner.

Selskapets driftsinntekter var i 2000 på 143,4 mill. kroner, hvorav 100,9 mill. kroner er statlige tilskudd over kapittel 324 post 70. Tilsvarende tall fra 1999 var henholdsvis 134,1 mill. kroner og 98,7 mill. kroner. Årets resultat ble på 194 548 kroner mot 154 971 kroner i 1999.

Det er i regnskapet for 2000 ikke avsatt utbytte til staten.

Revisjonshonorar for selskapets revisor for 2000 er 143 318 kroner. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 22 425 kroner.

Per 31. desember 2000 hadde selskapet en egenkapitalandel på 24,4 % mot 14,6 % i 1999.

I 2000 har det gjennomsnittlig vært 224 ansatte i selskapet.

2.8 LANDBRUKSDEPARTEMENTET

- Statens Skogplanteskoler AS
- Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS (VESO)
- Statskog SF

Deleid:

- Forskningsparken i Ås AS (54,4 %)
- Instrumenttjenesten AS (89,3 %)
- Statkorn Holding ASA (80 %)

Virksomheter der Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold:

Statskog SF

Direktoratet for statens skoger ble omdannet til statsforetaket Statskog SF med virkning fra 1. januar 1993.

Foretakets formål er å forvalte, drive og utvikle statlige skogs- og fjelleiendommer med tilhørende ressurser, det som står i forbindelse med dette, og annen naturlig tilgrensende virksomhet. Innenfor rammen av dette kan foretaket gjennom deltakelse eller i samarbeid med andre forvalte og drive eiendommer og andre former for tjenester innen foretakets virksomhetsområde. Eiendommene skal drives effektivt med sikte på å oppnå et tilfredsstillende økonomisk resultat. Det skal drives et aktivt naturvern og tas hensyn til friluftinteresser. Ressursene skal utnyttes balansert, og fornybare ressurser skal tas vare på og utvikles videre.

Konsernregnskapet inkluderer, foruten Statskog SF, seks heleide datterselskaper og fire tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter. Statskog har også aksjer og andeler i andre norske selskaper.

Statskog SF hadde ved utgangen av 2000 en innskuddskapital på 88,5 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter i 2000 var 221,5 mill. kroner mot 238,2 mill. kroner i 1999. Morselskapets driftsinntekter i 2000 var 200,3 mill. kroner mot 209,5 mill. kroner i 1999. De forvaltningsmessige oppgavene Statskog SF er pålagt av Landbruksdepartementet, dekkes gjennom årlige bevilgninger over statsbudsjettets kapittel 1161 Statskog SF – Forvaltningsdrift. For 2000 var bevilgningen 23,7 mill. kroner. Konsernets årsresultat i 2000 ble 8,1 mill. kroner mot 16,8 mill. kroner i 1999. Morselskapet fikk i 1999 og 2000 tilsvarende resultater som konsernet.

For regnskapsåret 2000 foreslo styret et utbytte til eier på 6,1 mill. kroner. På ordinært foretaksmøte 19. juni 2001 ble utbyttet for 2000 fastsatt i tråd med styrets forslag.

Ved utgangen av 2000 hadde konsernet en egenkapitalandel på 75,2 % mot 70,0 % året før.

Det er i konsernet kostnadsført 474 000 kroner i ordinært revisjonshonorar og 210 000 kroner for andre tjenester. Tilsvarende tall for morselskapet var henholdsvis 396 000 kroner og 206 000 kroner.

Ved utgangen av 2000 hadde konsernet 248 an-

satte.

Til orientering:

Fri egenkapital

I Dokument nr. 3:2 (2000–2001) ble det gitt en orientering om egenkapitalandelen i Statskog SF og at Riksrevisjonen ville følge selskapets disponering av egenkapitalen. Det ble vist til korrespondanse med departementet, herunder brev av 2. august 2000 hvor det bl.a. fra departementet ble gitt uttrykk for at det ved opprettelsen av Statskog SF ble lagt vekt på at egenkapitalen skulle være på samme nivå som det som var vanlig i storskogbruket, jf. St.prp. nr. 1 (1992–93). Videre ga departementet uttrykk for at en egenkapitalandel på det nivå Statskog SF disponerte, ikke var nødvendig for driften, men det ble i brevet gitt en orientering om flere områder hvor Statskog SF i løpet av de nærmeste årene synes å ha et kapitalbehov. Departementet mente derfor at Statskog SF fortsatt burde disponere en egenkapital på nivå med den nåværende.

På bakgrunn av at Statskog SF ved utgangen av 2000 hadde en egenkapitalandel på 76,7 %, har Riksrevisjonen i brev av 3. juli 2001 vist til Landbruksdepartementets brev av 2. august 2000 og bedt departementet opplyse hvor høy egenkapitalandelen i skogbruket ordinært antas å være. Videre ba Riksrevisjonen om å bli orientert om status vedrørende de nevnte områdene, og også om mulige anslag for kapitalbehovet for disse i de nærmeste årene.

I brev av 31. juli 2001 svarer departementet at ved opprettelsen av Statskog SF i 1993 ble det foretatt en undersøkelse av egenkapitalandelen i større aksjeselskaper i skogbruket uten industrivirksomhet. Andelen varierte mellom 67 og 73 %.

Videre uttaler departementet:

«Regnskapsstatistikk fra Statistisk sentralbyrå for 155 aksjeselskaper under kategorien «skogbruk» for året 1977 (det siste vi finner tall for) viser en gjennomsnittlig egenkapitalandel på 50 %. Her må en imidlertid være oppmerksom på at en betydelig andel av disse også har industrivirksomhet innen selskapet, og her er andelen av fremmedkapital betydelig lavere enn i ren skogvirksomhet.»

Departementet gir i brevet en orientering om status for områder hvor selskapet har kapitalbehov i årene framover.

Riksrevisjonen tar til etterretning at Landbruksdepartementet legger til grunn en høy egenkapitalandel i Statskog SF, men vil følge selskapets disponering av egenkapitalen i henhold til selskapets investeringsplaner.

Vedtektene

Etter § 5 1. ledd i lov av 30. august 1991 nr. 71 (Statsforetaksloven) kan et statsforetak

«bare ta opp lån eller gi garantier for så vidt som det etter låneopptaket eller garantistillelsen er dekning for foretakets samlede lån og garantiansvar i verdien av foretakets eiendeler. Ved beregning av foretakets eiendeler skal den senest fastsatte balansen legges til grunn, korrigert med avgang av og tilgang på eiendeler etter balansedagen. Det skal tas hensyn til verdireduksjon som er inntruffet etter balansedagen, og som skyldes årsaker som ikke kan antas å være forbigående.»

I Statskogs årsregnskapet for 2000 er balanseført verdi av foretakets eiendeler 259 mill. kroner.

Statskog SF ble opprettet med en åpningsbalanse på 265 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (1992–1993). Av vedtektenes § 10 framgår det:

«Statskog SF sine samlede garanti- og låneforpliktelse må ikke overstige kr. 265.000.000.»

Etter denne bestemmelsen i vedtektene gis det rom for å oppta lån og garantier ut over balanseført verdi.

For unngå eventuelle uklarheter ba Riksrevisjonen i brev av 2. august 2001 departementet vurdere om det kunne være formålstjenlig også å ta inn en henvisning til statsforetaksloven § 5 1. ledd i vedtektenes § 10.

I brev av 20. august 2001 gir Landbruksdepartementet følgende uttalelse:

«Landbruksdepartementet er enig i at det kan være uheldig at vedtektene til Statskog SF er utformet på en slik måte at det i gitte situasjoner gis åpning for å oppta lån og garantier ut over balanseført verdi. Departementet vil ta initiativ til at dette blir endret ved at man går bort fra et definert beløp, og isteden definerer låneopptakets grenser i samsvar og med henvisning til Statsforetaksloven § 5, 1. ledd.»

Landbruksdepartementet mener at den første naturlige anledning å behandle en slik sak er på selskapets neste ordinære foretaksmøte, anslagsvis juni 2002.»

Riksrevisjonen har merket seg departementets svar og vil følge opp at vedtektene blir endret.

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

Statens Skogplanteskoler AS

Statens Skogplanteskoler ble stiftet 1. september 1989.

Statens Skogplanteskoler AS har til formål å være holdingselskap for virksomheter som driver produksjon og salg av skogplanter etter forretningsmessige prinsipper for skogbruksnæringen.

Konsernet omfatter foruten holdingselskapet Statens Skogplanteskoler AS, datterselskapet Reiersøl og Lyngdal Planteskoler AS (56,5 %). Tidligere heleid datterselskap, Sønsterud planteskole AS, er solgt i 2000. Etter at ny regnskapslov trådte i kraft 1. januar 1999 er det ikke nødvendig å sette opp kon-

sernregnskap for små foretak. Årsregnskapet for Statens Skogplanteskoler er satt opp i samsvar med regnskapsloven for små foretak, og konsernregnskap er derfor ikke oppsatt.

Statens Skogplanteskoler AS har en aksjekapital på 900 000 kroner.

Statens Skogplanteskoler AS har ikke driftsinntekter. Selskapets inntekter består av aksjeutbytte fra datterselskapene, renteinntekter og salg av Sønsterud Planteskole AS. Selskapet hadde i 2000 et overskudd på 7,3 mill. kroner mot et overskudd på 0,4 mill. kroner i 1999. Det er i regnskapet for 2000 ikke avsatt utbytte til staten.

Morselskapets egenkapitalandel var ved utgangen av 2000 på 96,7 % mot 52,6 % i 1999.

Revisjonshonorar for 2000 var 5 500 kroner, og godtgjørelse til revisor for annen bistand var 3 500 kroner.

Stortinget vedtok den 8. desember 1999 at staten kan selge aksjene i Statens Skogplanteskoler AS og datterselskapene, jf. St.prp. nr. 1 (1999–2000) og Budsjett-innst. S. nr. 8 (1999–2000). Statsråden opplyser i sin beretning at datterselskapet Reiersøl og Lyngdal Planteskoler AS ble solgt den 1. januar 2001. Statens Skogplanteskoler AS har derfor ikke lenger noen datterselskaper og vil bli avviklet i 2001.

Morselskapet har ingen ansatte.

Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS (VESO)

Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS (VESO) ble etablert som aksjeselskap 1. januar 1992. Selskapet er en fortsettelse av instituttet med samme navn som var underlagt Norges Landbruksvitenskapelige Forskningsråd (NLVF).

Selskapets formål er å arbeide for sunne dyr i gode miljøer

- ved bedre utnyttelse av den samlede veterinærmedisinske kunnskap og erfaring
- ved å tilby forsknings- og utredningsoppdrag med basis i veterinærmedisinsk kompetanse, selge sykdomsforebyggende og andre relaterte produkter
- og ellers være en serviceinstitusjon i veterinærmiljøet ved formidling og salg av veterinærmedisinsk kunnskap og veterinærmedisinske produkter, agent- og forhandlervirksomhet, deltakelse i andre selskaper og foretagender samt annen virksomhet med økonomisk formål

VESO har en aksjekapital på 5 mill. kroner.

VESOs driftsinntekter var i 2000 på 138,5 mill. kroner som er 0,9 mill. kroner mer enn fjoråret. Årets resultat ble et overskudd på 4,7 mill. kroner mot et underskudd i 1999 på 0,8 mill. kroner.

Det er i regnskapet for 2000 avsatt 1,5 mill. kroner i utbytte til staten.

Per 31. desember 2000 hadde selskapet en egenkapitalandel på 50,9 % mot 52 % i 1999.

Revisjonshonorar for 2000 er kostnadsført med 97 150 kroner. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 52 500 kroner.

I 2000 har det gjennomsnittlig vært 80 ansatte i selskapet.

2.9 MILJØVERNDEPARTEMENTET

Deleide:

- *Norsas AS, Norsk Kompetansesenter for avfall og gjenvinning (51 %)*
- *Polarmiljøseneteret AS (65,6 %)*

2.10 NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTET

- *A/S Olivin*
- *Arcus AS*
- *Bjørnøen AS*
- *Electronic Chart Centre AS*
- *Kings Bay AS*
- *Moxy Trucks AS*
- *Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS*
- *Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS*
- *Svalbard Samfunnsdrift AS*
- *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)*

Deleide:

- *Kongsberg Gruppen ASA (50 %)*
- *NOAH AS (84 %)*
- *Norge på EXPO 2000 AS (60 %)*
- *Norsk Hydro ASA (43,8 %)*
- *Norsk Medisinaldepot ASA (81 %)*
- *Raufoss ASA (50,3 %)*
- *Telenor ASA (77,8 % fra 4. desember 2000)*

Virksomheter der Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold:

Norsk Medisinaldepot ASA (NMD)

Norsk Medisinaldepot (NMD) ble opprettet ved særlov 27. februar 1953. Selskapet ble omdannet til statsaksjeselskap 1. januar 1993. På ekstraordinær generalforsamling i august 1999 ble selskapet omgjort til et allmennaksjeselskap.

Selskapets formål er å drive handel med legemidler og gifter og andre varer, og virksomhet som står i forbindelse med dette, herunder å eie aksjer i andre selskaper.

Konsernet består av morselskapet Norsk Medisinaldepot ASA og de heleide datterselskapene NMD Grossisthandel AS og NMD Apotekhandel AS. Selskapets datterselskaper ble stiftet høsten 2000 og har ikke hatt drift eller ansatte i 2000.

NMD har en aksjekapital på 200 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter var i 2000 på 6 169

mill. kroner mot 6 036 mill. kroner året før. Morselskapets driftsinntekter var i 2000 også på 6 169 mill. kroner mot 5 886 mill. kroner året før. Konsernets årsresultat i 2000 ble et overskudd på 3,6 mill. kroner mot et overskudd på 20,7 mill. kroner i 1999. Morselskapets årsresultat i 2000 ble 3,6 mill. kroner mot 20,7 mill. kroner i 1999. I regnskapet for 2000 ble det ikke avsatt utbytte.

Per 31. desember 2000 var konsernets egenkapitalandel på 31,1 % mot 31,7 % i 1999.

Revisjonshonorar er bokført med 505 000 kroner, og andre tjenester fra revisor er bokført med 279 400 kroner.

I mars 1999 solgte staten ved Sosial- og helsedepartementet 17 % av aksjene i selskapet til den hollandske legemiddelgrossisten Apothekers Coöperatie OPG. U.A. (OPG). Stortinget godkjente salgavtalen den 27. mai 1999, jf. Innst. S. nr. 193 (1998–99). I desember 1999 kjøpte 223 norske apotekere i alt 4 009 av statens aksjer i NMD. Aksjesalget medførte at statens eierandel i NMD ble redusert fra 83 % til 80,99 %. Nærings- og handelsdepartementet inngikk avtale med det tyske legemiddelkonsernet GEHE AG om salg av statens aksjer i NMD i mai 2001.

Gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet var 580 i 2000.

Til orientering:

Fordeling av kostnader mellom selskap og departement

Det rettede salget av aksjer til apotekere ble tilrettelagt av Fondsfinans ASA etter avtale med NMD. Departementet opplyser i brev av 4. september 2001 at det ikke ble gitt noen skriftlig godkjenning av salget av statens aksjer, men at selskapet ble informert muntlig etter at salget ble godkjent i regjeringsskonferanse 25. november 1999.

Salget av aksjene innbrakte ca. 12 mill. kroner som ble inntektsført i statsregnskapet i kapittel 5332 post 90 under Sosial- og helsedepartementet. NMD betalte Fondsfinans ca. 1 mill. kroner i honorar. Departementet opplyste i brev 28. juni 2001 at de ikke hadde utgifter knyttet til aksjesalget.

Riksrevisjonen har senest i brev av 18. september 2001 bedt om departementets kommentar til at NMD betalte utgiftene ved statens salg av aksjer, sett i forhold til allmennaksjeloven § 3-6 om utdeling fra selskapet. Som utdelinger regnes overføring av verdier fra selskapet som direkte eller indirekte kommer aksjeeier til gode.

Departementet viser i sitt svar av 17. oktober 2001 til at hensikten med salget var å legge grunnlag for et nært, forpliktende og varig samarbeid mellom selskapet og detaljistledet. Fordelene ved et slikt samarbeid ville først og fremst tilkomme selskapet, slik at staten som aksjonær ikke hadde noen særfordele av aksjesalget.

Det forhold at NMD på eget initiativ inngikk avtale med meglerfirmaet og dekket kostnadene i forbindelse med salget, samsvarer etter departementets vurdering godt med bakgrunnen for salget.

Departementet viser for øvrig til dom i Høyesterett 20. desember 2000 hvor det etter departementets vurdering stadfestes at det ikke kan gis noen enkel fortolkning av hvordan honorar for finansiell rådgivning til et aksjeselskap skal behandles i forhold til aksjelovens utbytteregler, men at det må foretas en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle.

NMDs betaling av meglerkostnadene ved salget faller etter departementets syn utenfor hva som er å anse som «overføring av verdier» i relasjon til allmennaksjeloven § 3-6.

Riksrevisjonen tar departementets svar til etterretning.

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

A/S Olivin

A/S Olivin ble stiftet i 1948. Staten eide 99,99 % av aksjene i selskapet 31. desember 2000.

A/S Olivin har til formål å drive steinbruddsdrift, fabrikkvirksomhet, verkstedindustri, handel og hermed forbunden virksomhet, herunder også deltakelse i lignende selskaper.

Konsernregnskapet omfatter morselskapet, A/S Olivin, de heleide datterselskapene Industrimineraler AS og Imin AS samt 51 % av Olivin Chartering AS.

Per 31. desember 2000 har A/S Olivin en aksjekapital på 48 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter var 455,6 mill. kroner mot 963,8 mill. kroner i 1999 som innebærer en reduksjon på 508,2 mill. kroner. Morselskapets driftsinntekter var i 2000 på 394,8 mill. kroner mot 369,1 mill. kroner i 1999. Det er i regnskapet for 2000 ikke avsatt utbytte til staten.

Årsresultatet for konsernet var i 2000 et underskudd på 64 mill. kroner og for morselskapet et underskudd på 12 mill. kroner. For konsernet og morselskapet innebærer årets resultater sammenlignet med fjorårets resultater reduksjoner med henholdsvis 116,6 mill. kroner og 51 mill. kroner.

I konsernets resultat inngår som ekstraordinære kostnader 136 mill. kroner som tap på investeringer i datterselskap. De ekstraordinære kostnadene består av 80 mill. kroner i tap til A/S Olivin ved vederlagsfri overføring til staten og Fellesforbundet av 100 % av aksjene i Moxy Trucks AS samt tilbakeføring av Moxy Trucks egenkapital med 56 mill. kroner.

Egenkapitalandelen for konsernet i 2000 var 66,4 % mot 51,1 % i 1999.

Det er i konsernet kostnadsført 156 000 kroner i revisjonshonorar og 79 000 kroner for andre tjenester. Tilsvarende tall for morselskapet var henholdsvis 127 000 kroner og 66 000 kroner.

Den 16. juni 2000 vedtok Stortinget i henhold til

St.prp. nr. 61 (1999–2000) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 2000, jf. Innst. S. nr. 220 (1999–2000), å gi Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å gjennomføre en delprivatisering av A/S Olivin med sikte på å redusere statens eierandel i selskapet ned mot 51 %. Det framgår i St.prp. nr. 84 (2000–2001) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2001 at Nærings- og handelsdepartementet 2. mars 2001 inngikk avtale om salg av 49 % av statens aksjer i A/S Olivin til North Cape Minerals AS (NCM). Kjøpesummen tilsvarer 400 mill. kroner basert på en gjeldfri verdi av selskapet. Statens eierandel i A/S Olivin utgjør etter dette 51 %.

Som et ledd i delprivatiseringen vedtok Stortinget at aksjene i det heleide datterselskapet Moxy Trucks AS skal overføres fra A/S Olivin til henholdsvis Nærings- og handelsdepartementet og Fellesforbundet i samme forhold som deres nåværende eierengasjement i A/S Olivin. I desember 2000 ble aksjene i Moxy Trucks AS overdratt fra A/S Olivin til staten og Fellesforbundet.

I 2000 var det gjennomsnittlig 221 ansatte i konsernet.

Arcus AS

Arcus AS ble skilt ut fra A/S Vinmonopolet 1. januar 1996.

Selskapets formål er å drive import, eksport, produksjon, lagring og distribusjon av alkoholholdige drikker og andre varer, samt virksomhet som står i forbindelse med dette, samt å eie andeler i andre selskaper som driver slik virksomhet.

Konsernregnskapet omfatter holdingselskapet Arcus AS og de heleide datterselskapene Arcus Produkter AS og Vectura AS.

Arcus AS har en aksjekapital på 431 mill. kroner.

Konsernets netto driftsinntekter var i 2000 på 1,5 mrd. kroner, som er en økning på 52 mill. kroner fra året før. Netto driftsinntekter i morselskapet var på 34,7 mill. kroner mot 32,2 mill. kroner i 1999. Årsresultatet viser et overskudd på 46,3 mill. kroner for konsernet og 0,3 mill. kroner for morselskapet mot henholdsvis et overskudd på 25,4 mill. kroner og et underskudd på 1,6 mill. kroner året før.

Det er i regnskapet for 2000 ikke avsatt utbytte til staten.

Egenkapitalandelen i konsernet utgjør 43,1 % mot 38 % året før.

Revisjonshonorar for konsernets revisor for 2000 er 884 000 kroner, hvorav 217 000 kroner for morselskapet. Fakturert honorar for andre tjenester fra konsernets revisor var 2,8 mill. kroner, hvorav 1,3 mill. kroner for morselskapet.

Forslag om salg av Arcus AS ble lagt fram for Stortinget i St.prp. nr. 67 (1998–99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet for 1999. I henhold til St.prp. nr. 84 (2000–2001) Til-

leggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2001, jf. Budsjett-innst. S. nr. 8 (2000–2001), og i vedtak av 15. juni 2001 ga Stortinget samtykke til salg av 66 % av aksjene. Salget ble gjennomført 30. juli 2001.

I 2000 var gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet 480.

Bjørnøen AS

Bjørnøen AS ble stiftet 3. juni 1918. Selskapets aksjer ble overtatt av den norske stat i 1932.

Selskapet eier all grunn og noen kulturhistoriske bygninger på Bjørnøya. Selskapets inntekter kommer fra løpende festekontrakter.

Bjørnøen AS har til formål drift og utnyttelse av selskapets eiendommer på Svalbard og annen virksomhet i forbindelse med dette.

Bjørnøen AS har en aksjekapital på 4 mill. kroner.

Driftsinntektene beløp seg i 2000 til 13 850 kroner, det samme som i 1999. Selskapet hadde i 2000 et underskudd på 180 222 kroner, mens det i 1999 var et underskudd på 253 583 kroner. Medregnet årets underskudd har selskapet et samlet udekket tap på 526 462 kroner.

Selskapet hadde ved utgangen av 2000 en egenkapitalandel på 88,6 %, mens den året før var på 93,2 %.

Revisjonshonorar for 2000 utgjør 6 105 kroner, og godtgjørelse til revisor for andre tjenester utgjør 7 660 kroner.

Det er ingen ansatte i selskapet. Administrasjonen av selskapet forestås av Kings Bay AS.

Electronic Chart Centre AS

Electronic Chart Centre AS (ECC AS) ble stiftet 30. juni 1999.

ECC AS har til formål å bygge opp og drive en offisiell elektronisk sjøkarttjeneste for maritim virksomhet og drive med virksomhet knyttet til dette, herunder å samarbeide med, delta i eller opprette andre virksomheter som har naturlig sammenheng med dette.

Selskapet har en aksjekapital på 10 mill. kroner.

ECC AS hadde i 2000 driftsinntekter på 18,5 mill. kroner mot 8 mill. kroner i sitt første halve driftsår. Årsresultatet ble et underskuddet på 34,2 mill. kroner mot et underskudd på 4,9 mill. kroner i 1999. Underskuddet ble dekket ved overførsel fra overskuddsfondet, hvorav 32,6 mill. kroner er nedskrivning av FoU. Det er i regnskapet for 2000 ikke avsatt utbytte til staten.

Selskapets egenkapitalandel var ved utgangen av 2000 på 94 %, mens selskapets egenkapital ved utgangen av 1999 var på 97,7 %.

Revisjonshonorar for 2000 er 10 000 kroner, mens andre tjenester fra revisor er kostnadsført med 95 000 kroner.

I 2000 var gjennomsnittlig antall ansatte 18.

Kings Bay AS

Kings Bay Kull Compani AS ble stiftet 14. desember 1916 som et gruveselskap. Staten overtok samtlige aksjer i selskapet i 1933. Gruvedriften opphørte i 1963. I dag driver selskapet samfunnet i Ny-Ålesund ved at det sørger for infrastrukturen; vann- og elektrisitetsforsyning samt transport, innkvartering og messe. I 1998 ble det, som følge av at selskapet ikke lenger er et kullselskap, vedtatt å endre selskapets navn til Kings Bay AS.

Kings Bay AS har til formål å drive og utnytte selskapets eiendommer på Svalbard samt annen virksomhet som står i forbindelse med dette. Selskapets virksomhet skal særlig ha som mål å yte tjenester til og fremme forskning og vitenskapelig virksomhet, samt bidra til å utvikle Ny-Ålesund som en internasjonal arktisk naturvitenskapelig forskningsstasjon.

Selskapet har en aksjekapital på 2 mill. kroner.

Kings Bay AS hadde i 2000 driftsinntekter på 29 mill. kroner mot 28,7 mill. kroner i 1999. Selskapet fikk i 2000 bevilget 11 mill. kroner over statsbudsjettets kapittel 953 Kings Bay AS. Selskapet hadde i 2000 et underskudd på 504 230 kroner mot et overskudd på 11 138 kroner i 1999. Aktiviteten i Ny-Ålesund har også i 2000 vært preget av større utbyggingsoppgaver. Ombyggingen av messebygningen til et servicebygg med messe, vaskeri, ankomsthall for passasjerer og gods, kontorlokaler og dagliglokaler ble fullført i løpet av sommeren 2000.

Ved utgangen av 2000 var selskapets egenkapitalandel på 7,9 %, mens den året før var på 12,9 %.

Revisjonshonorar for 2000 utgjør 64 625 kroner, og godtgjørelse til revisor for andre tjenester utgjør 106 750 kroner.

I 2000 var det gjennomsnittlig 25 ansatte i selskapet.

Moxy Trucks AS

Moxy Trucks AS ble stiftet i juni 1991. Fra 1997 og fram til 2000 var selskapet et heleid datterselskap av A/S Olivin. Aksjene i selskapet ble den 22. desember 2000 overført til Nærings- og handelsdepartementet og Fellesforbundet. Staten eier 99,99 % av aksjene i selskapet.

Ifølge vedtektene § 3 er selskapets formål å drive produksjon, utvikling og salg av anleggsmaskiner av type ADT (articulated dump trucks/rammestyrte dumper-trucks) samt alt som står i forbindelse med dette.

Moxy Trucks AS hadde per 31. desember 2000 en aksjekapital på 70 mill. kroner.

Selskapets driftsinntekter i 2000 var 324,2 mill. kroner, som er en nedgang fra 1999 hvor driftsinntektene var på 556,2 mill. kroner. Årets resultat ble et underskudd på 73,5 mill. kroner mot et overskudd på 12,9 mill. kroner i 1999.

Egenkapitalandelen i selskapet var 23,1 % mot 44,9 % i 1999.

Revisjonshonorar for 2000 utgjorde 127 000 kroner. I tillegg kommer godtgjørelse til selskapets revisor for andre tjenester med 143 000 kroner.

I juni 2000 fikk Nærings- og handelsdepartementet fullmakt fra Stortinget til å gjennomføre en delprivatisering av A/S Olivin jf. St.prp. nr. 61 (1999–2000) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 2000 jf. Innst. S. nr. 220 (1999–2000) og Stortingets vedtak 16. juni 2000. Som et ledd i delprivatiseringen vedtok Stortinget at aksjene i det heleide datterselskapet Moxy Trucks AS skulle overføres fra A/S Olivin til henholdsvis NHD og Fellesforbundet i samme forhold som deres daværende eierengasjement i A/S Olivin. Aksjene ble overført vederlagsfritt.

Gjennomsnittlig antall ansatte i selskapet i 2000 var 234.

Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS

Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS ble stiftet i 1975.

Selskapets formål er å garantere for lån til norske rederier. Uttrykket rederi omfatter enhver fysisk eller juridisk person som er eller skal bli eier av, som driver eller skal drive virksomhet med skip eller borefartøyer.

Selskapets aksjekapital er 1 mill. kroner.

Driftsinntektene i 2000 var 10,7 mill. kroner mot 10,3 mill. kroner i 1999. Selskapet hadde et årsoverskudd på 6,5 mill. kroner i 2000 og tilsvarende samme resultat som året før. Det ble ikke avsatt utbytte i 2000.

Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS hadde ved utgangen av 2000 en egenkapitalandel på 6,3 %, mens selskapet ved utgangen av 1999 hadde en egenkapitalandel på 2,7 %.

Kostnadsført revisjonshonorar for 2000 utgjør 20 000 kroner. I tillegg kommer andre tjenester med 5 000 kroner.

Det framgår av statsrådets beretning av 2. mai 2001 at Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS ikke lenger har noe garantiansvar. Instituttet opprettholdes kun av hensiktsmessighetsgrunner fordi det for norske domstoler fortsatt verserer retts tvister med tilknytning til Reksten-komplekset.

Selskapet har ikke hatt noen ansatte i 2000. Administrasjonen av selskapet forestås av Garantiinstitutt for Eksportkreditt (GIEK).

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS ble stiftet i 1916. Staten ervervet aksjer i 1973 og i 1976 og eier i dag 99,94 % av aksjene i selskapet.

Selskapet har til formål ved drift eller på annen måte å utnytte selskapets eiendommer og rettigheter på Svalbard. Selskapet kan videre delta i og drive annen virksomhet som står i forbindelse med dette.

Store Norske Boliger AS ble stiftet i desember 2000 og er et heleid datterselskap av Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS. Det har ikke vært drift i datterselskapet i 2000 og det er derfor ikke utarbeidet konsernregnskap.

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS har en aksjekapital på 14,4 mill. kroner.

Selskapet hadde i 2000 driftsinntekter på 223,2 mill. kroner. I 1999 var driftsinntektene på 124,1 mill. kroner. I tillegg fikk selskapet tilskudd på 126 mill. kroner over statsbudsjettets kapittel 951 Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS til undersøkelsesstoll i Svea Nord og til drift i Svea Vest og Gruve 7. I St.prp. nr. 61 (1999–2000) ble det gitt en tilleggsbevilgning på netto 28 mill. kroner. Samlet tilskudd over kapittel 951 for 2000 utgjorde dermed 154 mill. kroner.

Resultat før statstilskudd og ekstraordinære poster var et underskudd på 220 mill. kroner i 2000. Årets resultat ble et underskudd på 21,5 mill. kroner, mens det var et overskudd på 180 000 kroner i 1999.

Ved utgangen av 2000 var selskapets egenkapitalandel redusert til 4,1 % mens den året før var 49,5 %.

Revisjonshonoraret i 2000 var 66 000 kroner, og godtgjørelse til revisor for andre tjenester var 62 000 kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i selskapet i 2000 var 212.

Svalbard Samfunnsdrift AS

Svalbard Samfunnsdrift AS ble etablert i 1989 som et heleid datterselskap under Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS. Fra 1. januar 1993 er selskapet et heleid statsaksjeselskap.

Selskapets formål er å drive og videreutvikle de norske lokalsamfunnene på Svalbard.

Konsernregnskapet omfatter foruten morselskapet Svalbard Samfunnsdrift AS, også de to heleide datterselskapene Svalbard Næringsbygg AS og Svalbard ServiceSenter AS, samt Svalbard Næringsutvikling AS som ble avviklet 30. november 2000.

Svalbard Samfunnsdrift AS har en aksjekapital på 10 mill. kroner.

Konsernets og morselskapets driftsinntekter i 2000 var henholdsvis 94,9 mill. kroner og 74,4 mill. kroner. Tilsvarende tall i 1999 var 98,9 mill. kroner og 76,8 mill. kroner. Konsernet har i 2000 regnskapsført tilskudd på 39,7 mill. kroner fra Nærings- og handelsdepartementet, kapittel 952 Svalbard Samfunnsdrift og Næringsutvikling. Tilskuddet fordeles seg med 24,7 mill. kroner i driftstilskudd og 15 mill. kroner i tilskudd til investeringer. Etter inntektsføring av statstilskudd fikk både konsernet og morselskapet et årsresultat på 4,7 mill. kroner. I 1999 hadde både konsernet og morselskapet et underskudd på 4 mill. kroner.

Per 31. desember 2000 var konsernets egenkapitalandel 30,7 % mot 26,1 % året før.

Konsernet og morselskapet betalte henholdsvis 313 236 kroner og 130 275 kroner i revisjonshonorarer. I tillegg ble det i 2000 betalt henholdsvis 93 197 kroner og 87 747 kroner i honorar for konsulentbistand fra revisor.

Det har gjennomsnittlig vært 97 ansatte i konsernet i løpet av 2000.

Telenor ASA

Forvaltningsbedriften Televerket ble 1. november 1994 omdannet til det statlig heleide aksjeselskapet Televerket AS. Den 1. januar 1995 endret selskapet navn til Telenor AS som 21. juli 2000 ble omdannet til allmennaksjeselskapet Telenor ASA (Telenor).

Telenor har som formål å drive telekommunikasjonsvirksomhet og annen virksomhet som har sammenheng med dette. Virksomheten kan utøves av selskapet selv, av datterselskaper eller gjennom deltakelse i andre selskaper eller samarbeid med andre.

Konsernet består av mer enn 100 hel- eller deleide aksjeselskaper.

Telenor har en aksjekapital på 10,813 mrd. kroner.

Konsernets driftsinntekter var i 2000 på 37,6 mrd. kroner, som er en økning på 4 mrd. kroner fra året før. Årets resultat for konsernet ble et overskudd på 1,1 mrd. kroner. Fjorårets tall viste et overskudd for konsernet på 2 mrd. kroner. Telenor ASA ble stiftet som holdingselskap 21. juli 2000. Selskapet hadde ikke driftsinntekter i 2000. Morselskapets årsresultat ble på 4 mrd. kroner etter mottak av konsernbidrag.

Det er i regnskapet for 2000 avsatt 532 mill. kroner i utbytte til staten.

Per 31. desember 2000 utgjør konsernets egenkapitalandel 40,8 % mot 44,3 % året før.

Revisjonshonorar for konsernets revisor for 2000 er 13,5 mill. kroner, hvorav 0,5 mill. kroner for morselskapet. Fakturert honorar for andre tjenester fra konsernets revisor var 30,8 mill. kroner, hvorav 4,7 mill. kroner for morselskapet.

Det norske telekommunikasjonsmarkedet er underlagt lov om telekommunikasjon og forskrifter som er utstedt i medhold av denne loven. I tillegg er deler av virksomheten underlagt konsesjonsbestemmelser. Telenor er i henhold til konsesjonsvilkårene på fastnett pålagt landsdekkende leveringsplikt (USO Universal Service Obligation). I tillegg er Telenor pålagt spesielle samfunnsplagte tjenester (SSO Special Service Obligation) til forsvaret, kystradioen, tjenester til Svalbard og nødnummer for politi, brann og ambulanse. Telenor mottar ingen kompensasjon for USO-forpliktelsene. For de samfunnsplagte tjenestene mottar Telenor kompensasjon. I note 26 i Telenors årsregnskap for 2000 er det oppgitt at Telenor har mottatt 78 mill. kroner i godtgjø-

relse for de samfunnspålagte oppgavene. Da dette beløpet ikke er i samsvar med statsregnskapet, ba vi i brev av 7. mai 2001 til selskapet om en spesifisering av beløpet. Av Telenors svar av 22. mai 2001 framgår det at det korrekte beløpet som Telenor har mottatt, er 93,7 mill. kroner, i tråd med statsregnskapet.

I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 66 (1999–2000) Om Telenor, jf. Innst. S. nr. 242 (1999–2000) og Stortingets vedtak av 14. juni 2000, fikk Regjeringen fullmakt til å selge statens aksjer i Telenor gjennom en kombinasjon av emisjon og nedsalg, men da slik at den statlige eierandelen utgjorde minst 51 %. Det ble lagt opp til at statens eierandel i første omgang skulle reduseres med 15–25 %.

Det ble i samme proposisjon orientert om at det statlige eierskapet til Telenor blir overført til Nærings- og handelsdepartementet så snart børsintroduksjonen er gjennomført. Ved kongelig resolusjon av 8. september 2000 ble ansvaret for forvaltningen av det statlige eierskapet til Telenor overført fra Samferdselsdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet.

Telenor ASA ble børsnotert 4. desember 2000. Nedsalget ble gjennomført innen den frist som ble gitt av Stortinget. Transaksjonen ble forberedt som en nyemisjon av aksjer fra selskapet kombinert med et aksjesalg fra staten, men den ble i sin helhet gjennomført som en emisjon. Telenor fikk gjennom emisjonen tilført ca. 15 mrd. kroner i ny egenkapital. Statens eierandel i selskapet ble med dette redusert til ca. 78 %.

Børsintroduksjonen av Telenor ble gjennomført av et bredt sammensatt syndikat av internasjonale og norske banker, ledet av Goldman Sachs og DnB Markets (hovedtilretteleggere). Departementet og Telenor hadde dessuten hver for seg uavhengige økonomiske og juridiske rådgivere.

Nærings- og handelsdepartementet opplyste at markedet for telekomaksjer svekket seg betydelig gjennom høsten 2000. Ved tilbudsperiodens utløp kom det signaler om at det neppe ville la seg gjøre å plassere hele emisjonen til det fastsatte prisintervallet på 50–68 kroner per aksje. Det ble derfor besluttet å nedjustere prisintervallet til 42–46 kroner per aksje. Endringen av prisintervallet var basert på rådgivernes vurderinger av alternativene; prisreduksjon, reduksjon av emisjonens størrelse eller en kombinasjon av disse alternativene. Prisen ble fastsatt til 42 kroner.

Det var et mål at Telenor-aksjen skulle markedsføres bredt overfor allmennheten, og det ble gjennomført en bredt anlagt reklamekampanje. Alle privatpersoner som kjøpte aksjer ble, i samsvar med Stortingets vedtak, gitt en rabatt på 2 kroner per aksje på tildelte aksjer opp til en verdi av 25 000 kroner. Dersom aksjene beholdes til og med 3. desember 2001, har de i tillegg krav på å få tildelt en bonu-

saksje for hver tiende aksje innenfor samme beløpsmessige ramme. Rundt halvparten av den totale emisjonen havnet på norske hender.

I St.prp. nr. 66 (1999–2000) er det opplyst at samlet godtgjørelse til tilretteleggerne kunne utgjøre 1,5 % av salgsprovenyet. Av dette skulle 1,35 % utbetales ved gjennomføring av transaksjonen, mens et tillegg på 0,15 % kunne utbetales avhengig av utvist innsats i salgsprosessen. Det ble besluttet å utbetale tilleggsgodtgjørelsen fullt ut. Telenor og Nærings- og handelsdepartementet mener at emisjonen og børsnoteringen av Telenor ble gjennomført på en tilfredsstillende måte, spesielt sett i lys av de vanskelige markedsforholdene. Samlet godtgjørelse til tilretteleggerne beløp seg til ca. 230 mill. kroner.

Børsintroduksjonen ble gjennomført som en ren emisjon. Det fant ikke sted noe salg av statens aksjer. Staten har derfor ikke hatt inntekter i forbindelse med transaksjonen, mens statens utgifter var godtgjørelse til egne juridiske og økonomiske rådgivere. Statens samlede utgifter knyttet til børsintroduksjonen av Telenor beløper seg til ca. 70 mill. kroner. Av statens samlede utgifter er ca. 52 mill. kroner utgiftsført Nærings- og handelsdepartementet og ca. 17 mill. kroner utgiftsført Samferdselsdepartementet.

Nærings- og handelsdepartementet har lagt fram en sluttrapport for salget i St.prp. nr. 84 (2000–2001), jf. Innst. S. nr. 325 (2000–2001).

I 2000 var gjennomsnittlig antall ansatte i Telenor 24 950.

Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)

Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) ble opprettet i 1993. SND er regulert ved lov av 3. juli 1992 nr. 97 om Statens nærings- og distriktsutviklingsfond samt tilhørende forskrifter og retningslinjer.

Fondets formål framgår av lovens § 1:

Statens nærings- og distriktsutviklingsfond har til formål å fremme en bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling både i distriktene og i landet for øvrig ved å:

- a) medvirke til utbygging, modernisering og omstilling av, samt produktutvikling og nyetablering i norsk næringsliv i hele landet og*
- b) fremme tiltak som vil gi varig og lønnsom sysselsetting i distrikter med særlige sysselsettingsvaner eller svakt utbygd næringsgrunnlag.*

Fondet erstatter de tidligere virksomhetene Distriktenes utbygningsfond, Industrifondet, Småbedriftsfondet, Den Norske Industribank AS og Statens Fiskarbank. Fra 1. januar 2000 ble Statens Landbruksbank avviklet som egen virksomhet. Deler av banken og fylkesmennenes landbruksavdelinger ble overført til SND. Fordi blant annet utlånene til tidligere Statens Landbruksbank er overtatt av

SND, vil årets regnskapstall for SND ikke være direkte sammenlignbare med fjorårets.

Virksomheten er organisert som et konsern med SND som mor og SND Invest AS som datter. SND Invest AS er også organisert som konsern med SND Invest AS som mor og Venturefondet AS som datter.

SND er myndighetenes sentrale organ for finansiering og iverksetting av tiltak innen nærings- og distriktpolitikken. Det bevilges midler over flere departementer, men Nærings- og handelsdepartementet er det koordinerende departement. SND bistår næringslivet med både tilskudd, kompetanse og kapital, primært rettet mot små- og mellomstore bedrifter.

SND har hovedkontor i Oslo samt distriktskontorer i hvert fylke. Gjennom SNDs desentraliserte organisering er virkemiddelapparatet nå lettere tilgjengelig for kundene.

Per 31. desember 2000 har SND en egenkapital på 827,7 mill. kroner. Innskutt egenkapital utgjør 629,7 mill. kroner, og opptjent egenkapital utgjør 198 mill. kroner. Dette er en økning på 47,5 mill. kroner fra året før.

Konsernregnskapet for SND viste brutto driftsinntekter på 1,36 mrd. kroner, som er en økning på 470 mill. kroner fra året før. Driftsinntektene i morselskapet ble på 1,3 mrd. kroner mot 861 mill. kroner foregående år. Årsresultatet ble et overskudd på 335 mill. kroner i 2000, som er 195 mill. kroner mer enn i 1999. Overskuddet er disponert slik: 164,6 mill. kroner er utbytte og overføringer til staten, mens 170,2 mill. kroner er overført til fond og egenkapital.

SND ble gitt en omstillingsbevilgning, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (1999–2000), på 75 mill. kroner i forbindelse med overtakelsen av oppgaver fra Statens Landbruksbank og fylkesmennenes landbruksavdelinger. Det er utgiftsført 33 mill. kroner i 2000 som engangskostnader i tilknytning til integreringen.

Revisjonsgodtgjørelsen for SND-konsernet i 2000 er 818 000 kroner og for SND 558 000 kroner. Konsulentbistand fra revisor utgjorde 854 000 kroner for konsernet og 800 000 kroner for SND.

SND Invest AS har en egenkapital per 31. desember 2000 på 2,46 mrd. kroner. Venturefondets portefølje ble forsøkt solgt i det private marked våren 2000. Det lyktes ikke, og fondet ble derfor solgt til SND Invest AS for 85 mill. kroner, jf. St.meld. nr. 36 (2000–2001) og St.prp. nr. 61 (1999–2000). Venturefondet AS er organisert som datterselskap til SND Invest AS med en egenkapital på 115 mill. kroner. Konsernet er ikke skattepliktig.

I 2000 hadde SND Invest AS brutto driftsinntekter på 310 mill. kroner mot 103,5 mill. året før. Selskapet hadde et overskudd på 201,1 mill. kroner. Av dette ble 112,2 mill. kroner disponert til utbytte og 88,9 mill. kroner overført «annen egenkapital».

SND Invest AS har investeringer til en bokført

verdi på 1,17 mrd. kroner i 159 bedrifter. Realiserte tap på aksjer og ansvarlige lån er i regnskapet for 2000 oppført med 70 mill. kroner. For 1999 var tilsvarende tapstall 171 mill. kroner.

Godtgjørelse til revisor i SND Invest AS ble på 260 000 kroner for revisjon og 54 000 kroner for konsulentbistand fra revisor.

SND Invest AS hadde 27 årsverk i 2000.

SND opplyser i styrets beretning at de har satt effektivisering i fokus. Dette vises ved at antall årsverk i SND var 518 ansatte per 1. januar 2000 og 487 ansatte per 31. desember samme år. Effektiviseringen ga en reduksjon av årsverk med overlappende funksjoner og tilpasning av nye kompetansekrav i organisasjonen.

Gjennomsnittlig antall årsverk i konsernet var 529 i 2000.

2.11 OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

- *Den Norske Stats Oljeselskap AS (Statoil)*
- *Statkraft SF*
- *Statnett SF*

Virksomheter der Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold:

Statkraft SF

Forvaltningsbedriften Statkraft ble fra 1. januar 1992 omorganisert til to statsforetak, Statkraft SF og Statnett SF.

Statkraft SF har til formål selv, gjennom deltakelse i, eller samarbeid med andre selskaper, å planlegge, prosjektere, oppføre og drive energianlegg, kjøpe og selge energi samt drive virksomhet som står i naturlig sammenheng med dette. Foretaket skal drives etter forretningsmessige prinsipper.

Konsernregnskapet omfatter morforetaket Statkraft SF, sju heleide og ett deleid datterselskap. Både morforetak og datterselskaper har betydelige aksjeposter i andre virksomheter.

Statkraft SFs innskuddskapital er 19,25 mrd. kroner.

I 2000 var den salgbare produksjonen på 40,2 TWh, mens magasinbeholdningen ble redusert med 0,3 TWh. Tilsvarende tall i 1999 var 32,5 TWh og en økning på 3,2 TWh. Det ble i 2000 foretatt kjøp av 1,1 TWh, slik at samlet salg ble 41,3 TWh. Dette ga en magasinutfylling på 28,2 TWh, som tilsvarer 70,1 % av Statkrafts produksjon i 2000. Tilsvarende tall for 1999 var 28,5 TWh og 87,7 %.

Gjennomsnittlig el-spotpris sank fra 11,2 øre/kWh i 1999 til 10,3 øre/kWh i 2000.

Konsernets brutto driftsinntekter var i 2000 på 5,3 mrd. kroner, en reduksjon på 0,3 mrd. kroner fra året før. Kraftsalg utgjorde 4,7 mrd. kroner og andre driftsinntekter 0,6 mrd. kroner. Morforetaket hadde brutto driftsinntekter på 5 mrd. kroner, som er en øk-

ning på 0,1 mrd. kroner. Konsernets årsresultat ble på 847 mill. kroner, en reduksjon på 100 mill. kroner i forhold til foregående år. Morforetaket fikk i 2000 et årsresultat på 714 mill. kroner mot 686 mill. kroner i 1999. På foretaksmøtet ble det vedtatt å dele ut 631 mill. kroner i utbytte.

Konsernet Statkraft hadde ved utgangen av 2000 en egenkapitalandel på 39,1 % mot 45,7 % året før.

Statkraft har i 2000 foretatt investeringer på 9,4 mrd. kroner, hvorav 0,4 mrd. kroner gjelder egne kraftanlegg, 0,2 mrd. kroner er investert i datterselskaper og 8,8 mrd. kroner gjelder kjøp av eierandeler i andre energiselskaper. Det ble foretatt nye langsiktige låneopptak på 10,3 mrd. kroner, slik at totale låne- og garantiforpliktelser utgjorde 32,5 mrd. kroner som er 10 mrd. kroner under den rammen som Stortinget har fastsatt.

Olje- og energiministeren instruerte i ekstraordinære foretaksmøter Statkraft om å stanse de planlagte prosjektene for utbygging av vannkraft i Beiarn, Bjellåga og Melfjord.

Revisor mottok 850 000 kroner i honorar og 8,4 mill. kroner for annen bistand i morforetaket i 2000. Når norske datterselskaper tas med, blir de tilsvarende tallene 1 588 500 kroner og 9,3 mill. kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet var 1 400 i 2000.

Til orientering:

Risiko ved finansielle kontrakter

Riksrevisjonen orienterte i Dokument nr. 3:2 (2000–2001) om eieroppfølging av Statkrafts risikokoeksponering ved finansielle kontrakter. Saken var fortsatt til behandling i Dokument nr. 3:2 (2000–2001). I brev av 8. juni 2001 fastholder departementet at de ser det som styrets oppgave å sette rammer for risikokoeksponering ved krafthandel.

Riksrevisjonen tar departementets svar til etterretning.

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

Den Norske Stats Oljeselskap AS (Statoil)

Den Norske Stats Oljeselskap AS (Statoil) ble stiftet i 1972. På ekstraordinær generalforsamling den 27. februar 2001 skiftet selskapet navn til Statoil ASA.

Selskapet har til formål selv, eller gjennom deltakelse i eller sammen med andre selskaper, å drive undersøkelser etter og utvinning, transport, foredling og markedsføring av petroleum og avledede produkter, samt annen virksomhet.

I konsernets regnskap inngår morselskapet Statoil samt 25 heleide datterselskaper og fem deleide datterselskaper. I tillegg kommer interesser i andre selskaper og tilknyttede selskaper.

Statoil har en aksjekapital på 4,94 mrd. kroner.

Konsernets driftsinntekter var i 2000 på 208,2 mrd. kroner mot 138,8 mrd. kroner i 1999. For morselskapet ble driftsinntektene 154,1 mrd. kroner mot 85,5 mrd. kroner i 1999. Overskuddet for konsernet og morselskapet var henholdsvis på 11,3 mrd. kroner og 9,4 mrd. kroner. Det er det beste resultatet i selskapets historie. Styret opplyser i sin beretning at det i hovedsak er høyere oljepriser og betydelige kostnadsreduksjoner som har bidratt til den positive utviklingen i konsernets resultater. Sammenligningstall for 1999 er omarbeidet som følge av endrede regnskapsprinsipper.

Det er i regnskapet for 2000 avsatt 5,7 mrd. kroner i utbytte til staten.

Per 31. desember 2000 utgjorde konsernets egenkapitalandel 28,3 % mot 25,6 % i 1999.

Avkastningen på sysselsatt kapital etter skatt var i 2000 på 15,1 % mot 5,9 % året før. Olje- og energidepartementet har uttalt at det for tiden vil støtte opp om selskapets mål om en regnskapsmessig avkastning på sysselsatt kapital etter skatt på 12 % per år innen år 2000, jf. St.meld. nr. 46 (1997–98) Om olje- og gassvirksomheten.

Revisjonshonorar for konsernets revisor for 2000 er 19,5 mill. kroner, hvorav 3,3 mill. kroner for morselskapet. Fakturert honorar for andre tjenester fra konsernets revisor var 7,5 mill. kroner, hvorav 3,8 mill. kroner for morselskapet.

Statoil er også tillagt ansvaret for å ivareta statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE). Denne oppgaven skal ivaretas gjennom selskapets alminnelige faglige og administrative apparat og i samsvar med de retningslinjene som gjelder Statoils eget engasjement på norsk kontinentalsokkel. Statoil fører separat regnskap for SDØE. Riksrevisjonen reviderer regnskapet for SDØE.

Det framgår av Innst. S. nr. 198 (2000–2001) at energi- og miljøkomiteens flertall sluttet seg til regjeringens forslag om å åpne for nye eiere i Den Norske Stats Oljeselskap AS med inntil 1/3 av selskapets verdi. Staten solgte i juli 2001 17,5 prosent av aksjene i Statoil, og selskapet ble børsnotert.

I St.prp. nr. 84 (2000–2001) informerer departementet om kostnadsutviklingen i Åsgard-utbyggingen fram til mars 2001. Etter dette anslaget er prosjektet gjennomført innenfor rammen som ble angitt i St.meld. nr. 37 (1998–99). Departementet opplyser at valutaeffekten har økt med 842 mill. kroner i forhold til de kostnadsanslagene som ble lagt fram i St.meld. nr. 37 (1998–99), og at det er funnet sveisebrudd i koplingen mellom undervannsinnetninger. Sistnevnte kan koste opp mot en milliard å utbedre. Fordelingen av disse kostnadene er ikke fastlagt, men Statoils andel vil bli ført som driftsutgifter. Utbyggingen er ferdigstilt, og Statoil vil ikke legge fram ytterligere kostnadsanslag for Åsgard-kjeden.

Gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet var 16 789 i 2000.

Statnett SF

Forvaltningsbedriften Statkraft ble fra 1. januar 1992 omorganisert til to statsforetak, Statkraft SF og Statnett SF.

Statnett SF har ansvaret for en rasjonell drift og utvikling av landets overføringsnett for kraft. Foretaket skal alene eller sammen med andre planlegge og prosjektere, bygge, eie og drive overføringsanlegg og utenlandsforbindelser. Statnett SF har det overordnede ansvaret for driftskoordineringen av kraftsystemet. Selskapet skal drives etter forretningsmessige prinsipper innenfor de rammer myndighetene setter.

Statnett SF foretok i 2000 en intern omorganisering. Forretningsdriften ble delt i tre områder: Nettvirksomhet, entreprenørvirksomhet og kraftbørs. De øvrige oppgavene omfatter sentralnettordningen, ett regionalt fellesnett, regulerkraftordningen og kraftutveksling med utlandet.

Statnett SF har tre heleide datterselskaper, tre felleskontrollerte virksomheter og egen pensjonskasse. I tillegg kommer minoritetsandeler i andre selskaper.

Statnett SF har en innskuddskapital på 2,7 mrd. kroner.

Konsernets samlede driftsinntekter i 2000 var 9,3 mrd. kroner mot 8,0 mrd. kroner foregående år. I 2000 var morforetakets driftsinntekter 3,4 mrd. kroner som er likt med de to foregående årene. Årsresultatet for konsernet ble i 2000 581 mill. kroner mot 415 mill. kroner i 1999. Årsresultatet for morselskapet var 477 mill. kroner mot 402 mill. kroner i 1999. Det er i regnskapet for 2000 avsatt 390 mill. kroner i utbytte til staten.

Ved utgangen av 2000 utgjorde konsernets egenkapitalandel 37,1 % mot 35,7 % året før.

Foretaket opplyser at revisjonshonorar for 2000 er 641 550 kroner for konsernet og 300 000 kroner for morselskapet. I tillegg kommer andre tjenester med 869 025 kroner for konsernet og 410 025 kroner for morselskapet.

Gjennomsnittlig antall årsverk i konsernet i 2000 var 820.

2.12 SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

- *Norges Statsbaner BA*
- *Posten Norge BA*

Deleid:

- *SAS Norge ASA (50 %)*

Selskaper under forvaltningsbedriften Luftfartsverket:

- *Luftfartsverkets Parkeringsanlegg AS*
- *Nordic Aviation Resources AS (NAR)*
- *Oslo Lufthavn AS*

Deleid:

- *Airport Coordination Norway (ACN), (53,8 %, 30 % eid av Luftfartsverket)*

Selskap under Jernbaneverket:

- *Baneservice Prosjekt AS*

Virksomheter der Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold:*Posten Norge BA*

Forvaltningsbedriften Postverket ble omdannet til særlovsselskapet Posten Norge BA med virkning fra 1. desember 1996. Posten Norge BA er organisert etter lov av 22. november 1996 om statens postselskap.

Posten Norge skal drive postvirksomhet og annen virksomhet som har sammenheng med dette. Posten Norge skal utføre samfunnsplågte oppgaver (herunder banktjenester) i henhold til lovgivning og konsesjon.

Selskapet er et konsern bestående av morselskapet, de heleide datterselskapene ErgoGroup AS (tidligere Posten SDS AS), Oslo Container Stevedor AS, Wajens AS, Nettlast AS, Posten Escape AS, Nettlast Hadeland AS, Nettlast Helgeland AS og Posten Forbruker-kontakt AS. I tillegg kommer flere deleide datterselskaper.

Posten Norge BA har en selskapskapital på 1 515 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter i 2000 var 13,66 mrd. kroner, som er en økning på 0,53 mrd. kroner fra året før. Driftsinntektene i morselskapet ble på 12 mrd. kroner mot 11,9 mrd. kroner året før. Årsresultatet for konsernet i 2000 viste et underskudd på 655 mill. kroner mot et overskudd på 437 mill. kroner året før. Morselskapet fikk et underskudd på 680 mill. kroner mot et overskudd 438 mill. kroner året før.

I regnskapet for 2000 er det ikke avsatt utbytte til staten.

For 2000 ble det bevilget 540 mill. kroner over statsbudsjettet til kjøp av ulønnsomme posttjenester.

Ved utgangen av 2000 var egenkapitalandelen i konsernet på 24,8 % mot 35,9 % året før.

Revisjonshonorar for konsernet var 3,11 mill. kroner, hvorav 1,25 mill. kroner for morselskapet. Honorar til revisor for andre tjenester var for konsernet 6,48 mill. kroner, hvorav 5,01 mill. kroner for morselskapet.

Ved utgangen av 2000 hadde konsernet 32 365 ansatte mot 31 614 i 1999.

Til orientering:*Tilskudd til restrukturering*

Det er i årene 1996 til 1998 bevilget til sammen 1 140 mill. kroner over kapittel 1371 post 70, jf. St.prp. nr. 1 (2000–2001).

I St.meld. nr. 41 (1995–96) og St. prp. nr. 1

(1996–97) er det angitt forutsetninger/betingelser for tilskudd til restrukturering. Det ble i disse gitt en omtale av behovet for omlegging av Postens ekspedisjonsnett, og at omstillingskostnadene var knyttet til tiltak vedrørende førtidspensjonerings, fratredelsesordninger, kostnader ved økt mobilitet og leiekostnader for fristilte bygg.

På denne bakgrunn ba Riksrevisjonen i brev av 19. februar 2001 om

«orientering om de rapporterings- og oppfølgingsrutiner som har vært fulgt, internt i Samferdselsdepartementet og i Posten Norge BA, for å følge opp/sikre at bruken av midlene har vært i samsvar med de forutsetninger som er gitt for tilskuddene»

Departementet svarer i sitt brev av 14. mars 2001:

«det har ikke vært naturlig for Samferdselsdepartementet å lage egne rapporterings- og oppfølgingsrutiner for midlene som er bevilget over kap. 1371, post 70»

Det ble fra departementets side understreket at Posten selv måtte ha stor handlefrihet til å velge virkemidler både når det gjelder organisering og bemanning av egen virksomhet.

Departementet skrev videre i sitt brev:

«Samferdselsdepartementet vil be Posten om en samlet redegjørelse, med revisorgjennomgang, for hvordan de gitte bevilgningene til restrukturings tiltak er benyttet når bevilgningen er anvendt i sin helhet. Departementet tar sikte på å informere Stortinget om resultatet i forbindelse med statsbudsjettet for 2002.»

På bakgrunn av departementets svar skrev Riksrevisjonen den 15. mai 2001 et nytt brev til departementet, hvor vi presiserte følgende:

«Når et selskap med statlig eierinteresse mottar tilskudd til drift, investeringer eller forvaltningsoppgaver, settes det vilkår og innhentes rapporter i samsvar med de generelle regler for tilskuddsforvaltning, jf. kommentar til § 22 om departementets oppfølging av aksjeselskap med statlig eierinteresser, statsforetak med mer, i økonomireglementet for staten (ØR). Det anses at tilskudd til restrukturering går inn under dette. [– – –]

Vi ser det positivt at Posten Norge BA utarbeider en samlet redegjørelse, med revisorgjennomgang, for hvordan gitte bevilgninger er benyttet. Intensjonene i ØR tilsier imidlertid også en årlig oppfølging/kontroll og rapportering, jf. kommentarer til § 22 om at det innhentes rapporter i samsvar med de generelle regler om tilskuddsforvaltning. Vi ber derfor om at årsrapporter vedrørende tilskudd av denne art framtidig sendes Riksrevisjonen slik det angis i

punkt 3.1.5 i Rundskriv R-10/2000 fra Finansdepartementet.»

I departementets svar i brev av 1. juni 2001 framkom det: *«I den grad det i framtiden vil bli gitt slike tilskudd, skal departementet sørge for en slik årlig rapportering.»*

Riksrevisjonen tar departementets svar til etterretning.

Saker som forelegges generalforsamlingen i henhold til vedtektenes § 10

Riksrevisjonen orienterte i Dokument nr. 3:2 (2000–2001) om foreleggelse for generalforsamlingen etter vedtektenes § 10 når det gjaldt utskilling av regnskapssentrene i Posten Norge BA til et nytt aksjeselskap i konsernet, Posten Økonomitjenester AS. Nevnte utskilling ble ikke forelagt generalforsamlingen. Riksrevisjonen tok dette opp med departementet. I Dokument nr. 3:2 (2000–2001) var saken fortsatt til behandling.

Saken er viderebehandlet i 2001, og Riksrevisjonen tar til etterretning departementets konklusjon om at utskillingen av Posten Økonomitjenester AS lå innenfor styrets fullmakter i dette tilfellet. Riksrevisjonen vil følge departementets bruk av generalforsamling i Posten Norge BA.

Eiendomssalg i Posten Norge BA

I styrets beretning for 1999 framgår det at Posten Norge BA solgte Posthuskvartalet i januar 2000 med en gevinst på 140 mill. kroner. I pressemelding fra Posten 20. februar 2001 opplyses det at Posten Norge BA er i sluttforhandlinger med Entra Eiendom AS om salg av Postgirobygget, og at budrunden er avsluttet på 530 mill. kroner. Det opplyses videre at salget av Postgirobygget er et ledd i Postens langsiktige strategi om satsing på sin kjernevirksomhet og frigjøring av kapital for å nå sine langsiktige mål.

I St.meld. nr. 26 (2000–2001) Om virksomheten til Posten Norge BA, punkt 5.1.3 Investeringsplaner og egenkapitalbehov, opplyses det at Posten har pekt på at

«det ut over planlagte tiltak for kapitalfrigjøring i størrelsesorden 1600 mill. kroner som allerede ligger inne i prognosen (salg av eiendommer og annen kapitalfrigjøring), også forhandles om å selge Postens fremtidige hovedkontor «Posthuset» («Postgirobygget» i Oslo), for så å leie tilbake deler av bygget»

I Innst. S. nr. 139 (1998–1999) uttaler Samferdselskomiteen:

«Det forutsettes at oppsplitting eller utskilling av basistjenester i selskapene og vesentlige støttefunksjoner ikke skal kunne gjennomføres uten en forutgående behandling i Stortinget.»

I henhold til vedtektenes § 10 første ledd skal styret «forelegge for generalforsamlingen alle saker som antas å være av vesentlig, prinsipiell, politisk eller samfunnsmessig betydning».

Etter vedtektenes § 10 tredje ledd skal styret også hvert år legge fram for generalforsamlingen en plan for virksomheten med datterselskaper. Planen skal blant annet omfatte vesentlige investeringer med finansieringsplaner, jf. § 10 tredje ledd nr. 3. Oppstillingen i tredje ledd er ikke uttømmende. Etter fjerde ledd skal styret «forelegge for generalforsamlingen vesentlige endringer i slike planer som tidligere er forelagt generalforsamlingen».

En gjennomføring av omfattende eiendomssalg antas å foranledige en vesentlig endring når det gjelder Postens status som eiendomsbesitter. I Riksrevisjonens brev av 25. april 2001 stilles det derfor spørsmål om saken burde vært forelagt Stortinget og generalforsamlingen, og om Samferdselsdepartementet har stilt krav med hensyn til bruken av frigjort kapital.

Departementets svarbrev av 18. mai 2001 inneholder følgende vurderinger:

«Eiendomsforvaltningen kan etter departementets vurdering ikke anses som basisvirksomhet eller en vesentlig støttevirksomhet i selskapet. [...] En forutgående behandling i Stortinget var derfor ikke påkrevd.»

Departementet tar videre sikte på å orientere Stortinget om omfanget av saken i budsjettproposisjonen for 2002.

Departementet anfører i tillegg: «I den grad saken skulle vært fremlagt for Stortinget til forutgående behandling skulle den også vært lagt frem for generalforsamlingen.»

«Samferdselsdepartementet er [...] av den oppfatning at eiendomsforvaltning er en oppgave av en slik art at styret skal foreta de nødvendige forretningsmessige vurderinger knyttet til hvordan dette kan gjennomføres best mulig.»

Videre skriver departementet at «dersom saken hadde vært tilstrekkelig avklart ved fremlegget av § 10-planen 2000, hadde det vært naturlig å omtale den i denne, (...)». Det framgår også i denne forbindelse at departementet har vært orientert om Postens planer og forhandlinger om eiendomssalg.

Når det gjelder krav til hva frigjorte midler av eiendomssalget kan nyttes til, skriver departementet at

«Samferdselsdepartementet har ikke sett grunnlag for å fastsette krav til hva frigjorte midler gjennom salg av eiendommer m.v. kan brukes til. Heller ikke Stortinget har stilt slike krav»

På bakgrunn av det svaret Riksrevisjonen mottok, skrev Riksrevisjonen på nytt et brev til departementet datert 2. august 2001. I dette brevet ber Riksrevisjonen departementet vurdere foreleggelse for generalforsamlingen i henhold til vedtektenes § 10 fjerde ledd.

I brev datert 27. august 2001 er departementet «enig i at de planlagte eiendomssalgene på grunn av forventede økonomiske konsekvenser innebar en endring i den tidligere fremlagte § 10-planen 2000».

Departementet opplyser videre at det har

«ikke vært praksis i departementet for at saker utenom den årlige § 10-planen legges frem på møte i generalforsamlingen – uavhengig av hvorvidt de kan anses å innebære en vesentlig endring i forhold til tidligere § 10-planer. Samferdselsdepartementet/samferdselsministeren er ev. blitt orientert om slike saker direkte. Departementets praksis og bakgrunnen for denne er bl.a. omtalt i St.meld. nr. 26 (2000–2001) kapittel 6.2 og Stortinget er også samme sted orientert om at departementet ville endre ordlyden i vedtektene på dette punkt. Stortinget har ikke hatt merknader til dette, og vedtektene ble derfor endret på den ordinære generalforsamlingen i Posten 25. juni i år»

På bakgrunn av de endringene som er foretatt, forstår Riksrevisjonen det slik at § 10-planene fremdeles skal legges fram for generalforsamlingen, mens endringer i planer som tidligere er forelagt generalforsamlingen, skal forelegges samferdselsministeren. I denne forbindelse ba Riksrevisjonen i brev av 14. september 2001 departementet kommentere følgende: «Med den utforming § 10 nå har fått synes det å foreligge adgang for samferdselsministeren til å fravike tidligere generalforsamlingsvedtak.»

Riksrevisjonen ba videre om at det på bakgrunn av de endringer som er foretatt i vedtektenes § 10, og av hensyn til Riksrevisjonens kontroll, blir etablert rutiner slik at Riksrevisjonen gjøres kjent med hvilke orienteringer som blir gitt fra selskapet til samferdselsministeren/departementet i henhold til vedtektenes § 10.

I brev av 9. oktober 2001 svarer departementet:

«Vi kan ikke se at de foretatte endringene i vedtektene innebærer at samferdselsministeren gis adgang til å fravike tidligere generalforsamlingsvedtak. Vi vil understreke at fremlegget av selskapets § 10-plan på generalforsamlingsmøtene ikke innebærer noe vedtak fra generalforsamlingens side. [...] Vi vil i denne forbindelse understreke at i den grad § 10-planene, senere endringer i disse eller andre større saker som generalforsamlingen/samferdselsministeren får seg forelagt etter vedtektene § 10 gir grunnlag for styring fra samferdselsministerens side, vil slik styring skje gjennom beslutning på generalforsamlingsmøte.»

Vedrørende etablering av rutiner slik at Riksrevisjonen gjøres kjent med saker som selskapet orienterer samferdselsministeren om i henhold til vedtektenes § 10, svarer departementet: «*Samferdselsdepartementet vil legge opp til at Riksrevisjonen får kopi av formelle fremlegg fra styret i henhold til vedtektenes § 10.*»

Riksrevisjonen legger til grunn at etter de tidligere gjeldende vedtektene skulle eiendomssalgene vært forelagt generalforsamlingen. På bakgrunn av de endringer som er foretatt i vedtektenes § 10, tar Riksrevisjonen departementets svar til etterretning. Riksrevisjonen vil følge departementets praktisering av vedtektenes § 10.

*Selskap under forvaltningsbedriften Luftfartsverket:
Nordic Aviation Resources AS*

Nordic Aviation Resources AS (NAR) ble opprettet 1. mars 1993.

Selskapets formål er å yte varer og tjenester innen luftfartssektoren i inn- og utland, inklusive skole- og flyvirksomhet.

NAR overtok i 1997 det tidligere Kompetansesenteret for sivil luftfart på Torp lufthavn fra Luftfartsverket.

NAR fikk 1. april 1998 det operative ansvaret for driften av Luftfartsverkets kontrollfly, som brukes til kontroll og kalibrering av instrumenter ved Luftfartsverkets lufthavner. NARs avdeling på Torp har i 2000 drevet kursvirksomhet rettet mot den operative delen av norske flyselskaper, tilbudt simulatortrening i syntetisk flygetrener og databasert opplæring i flyteoretiske fag. Avdelingen på Torp har også tilbudt drifts- og treningshåndbøker for flyselskaper og skoler.

Selskapets aksjekapital er på 6,45 mill. kroner.

Driftsinntektene var i 2000 på 29 mill. kroner mot 26 mill. kroner i 1999. NAR hadde i 2000 et driftsoverskudd på 147 497 kroner. Årsresultatet var på 0,47 mill. kroner i 2000 mot 0,46 mill. kroner i 1999. I regnskapet for 2000 er det ikke satt av utbytte.

Egenkapitalandelen var i 2000 på 60,4 % mot 54,4 % i 1999.

Honoraret til eksterne revisor for revisjon var på 47 500 kroner og for rådgivning 34 500 kroner. For 1999 var tallene henholdsvis 33 300 kroner og 5 000 kroner.

Per 31. desember 2000 hadde selskapet 19 ansatte.

Til orientering:

Driften av kompetansesenter for sivil luftfart på Torp

I St.prp. nr. 29 (1993–1994) anføres det at det er en forutsetning at kompetansesenteret er selvfinansiert ved direkte brukerbetaling. Virksomheten har hele

tiden gått med underskudd. Forholdet er tatt opp av Riksrevisjonen og omtalt i Dokument nr. 3:2 (2000–2001).

I brev av 21. juni 2001 viste Samferdselsdepartementet til Luftfartsverkets beregninger som tilsa at virksomheten kom til å gå med underskudd de tre første driftsårene. Videre oppfattet departementet Luftfartsverkets redegjørelse slik at kompetansesenteret på Torp ville være i stand til å oppfylle forutsetningene om å være selvfinansiert, men at det likevel vil følge nøye med i utviklingen framover, jf. Dokument nr. 3:2 (2000–2001).

I brev av 13. august 2001 opplyser departementet at ifølge Luftfartsverket er regnskapet for virksomheten knyttet til Torp, nå omtalt som NAR Training Systems (TS), i 2000 gjort opp med et underskudd på 371 487 kroner. Av dette underskuddet knytter ca. 200 000 kroner seg til forberedelsene til etableringen av NAR Flight Training Organisation (FTO) fra 1. januar 2001. For 2001 viser selskapets prognoser for NAR TS et marginalt overskudd på ca. 8 500 kroner.

På bakgrunn av Luftfartsverkets redegjørelse uttaler departementet at den økonomiske utviklingen i NAR er i samsvar med de forventningene som er skissert i brev av 21. juni 2000, og at kompetansesenteret på Torp er i stand til å oppfylle forutsetningene om å være selvfinansiert. Departementet vil fortsatt følge nøye med i utviklingen videre.

Riksrevisjonen tar opplysningene fra departementet til foreløpig etterretning. Riksrevisjonen vil fortsatt følge den økonomiske utviklingen i NAR vedrørende driften av kompetansesenteret på Torp og departementets oppfølging av denne.

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

Norges Statsbaner BA

NSBs trafikkdel ble omdannet fra forvaltningsbedrift til særlovsselskapet Norges Statsbaner BA (NSB BA) med virkning fra 1. desember 1996. Virksomheten er regulert i lov av 22. november 1996 om statens jernbanetrafikkselskap.

Selskapets formål er å drive gods- og persontrafikk på jernbane. I tillegg kan selskapet drive beslektet virksomhet som bygger opp under denne transporten. Selskapet skal utføre samfunnspålagte beredskapsoppgaver.

NSB-konsernet består av morselskapet NSB BA og fire heleide datterselskaper.

Selskapets innskuddskapital er på 2 019 mill. kroner etter at den ble økt med 669 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 52 og Innst. S. nr. 237 (1999–2000).

Konsernets driftsinntekter var i 2000 på 6,9 mrd. kroner, det samme som året før. Av dette utgjorde offentlig kjøp 1,3 mrd. kroner. Driftsinntektene i morselskapet var i 2000 på 5,1 mrd. kroner mot 5 mrd. kroner i 1999.

I henhold til avtale mellom NSB BA og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartement mottok NSB BA 61,6 mill. kroner over kapittel 270 post 70 i 2000. Formålet er, i tråd med St.meld. nr. 14 (1993–94) Om studiefinansiering og studentvelferd og Innst. S. nr. 101 (1993–94), å sørge for rabatterte priser på lange reiser for elever og studenter.

Årets resultat for konsernet ble et underskudd på 325 mill. kroner og for morselskapet et underskudd på 246 mill. kroner. Fjorårets tall viste et underskudd for konsernet på 1,1 mrd. kroner og et overskudd for morselskapet på 112 mill. kroner.

Per 31. desember 2000 utgjør konsernets egenkapitalandel 30,7 % mot 20,5 % året før.

For konsernet er det opplyst at revisjonshonoraret for 2000 utgjorde 2,8 mill. kroner og 3,7 mill. kroner for andre tjenester. Tilsvarende tall for morselskapet var henholdsvis 1 mill. kroner og 2,5 mill. kroner.

Det heleide datterselskapet Flytoget AS hadde i 2000 driftsinntekter på 455 mill. kroner mot 443 mill. kroner i 1999. Årets resultat ble et underskudd på 80 mill. kroner mot et underskudd på 1,2 mrd. kroner i 1999.

Aksjekapitalen i selskapet er 0,5 mill. kroner. Flytoget AS fikk økt sin egenkapital med 669,5 mill. kroner i forbindelse med utskillelsen av infrastrukturen.

Overføringer av eiendeler og gjeld til Jernbaneverket er gjennomført med regnskapsvirkning fra 1. januar 2000. Overføringen er i samsvar med St.prp. nr. 52 (1999–2000). Flytoget AS har i hele 2000 stått for driften av infrastrukturen. Etter planen skulle Jernbaneverket overta driftsansvaret fra og med 1. januar 2001, men Jernbaneverket meddelte Samferdselsdepartementet at de ennå ikke var komfortable med å overta dette økte ansvaret, slik at overtakelsen ble utsatt til 1. juli 2001.

Ved utgangen av 2000 hadde konsernet 10 029 ansatte.

Selskaper under forvaltningsbedriften Luftfartsverket:

Luftfartsverkets Parkeringsanlegg AS

Luftfartsverkets Parkeringsanlegg AS ble stiftet 30. oktober 1986.

Selskapets formål er å tilrettelegge, finansiere, eie og forestå drift av parkeringsanlegg med tilhørende fasiliteter ved og i tilknytning til lufthavner. Selskapet er for tiden eier av parkeringsanlegg ved Oslo lufthavn Gardermoen (P-hus for ansatte), Bergen lufthavn Flesland og Trondheim lufthavn Værnes.

Luftfartsverkets parkeringsanlegg AS fester tomter av Luftfartsverket. Parkeringsanleggene finansieres ved låneopptak i det private markedet. Luftfartsverket og Oslo Lufthavn AS leier anleggene av

Luftfartsverkets Parkeringsanlegg AS. Selskapets bygninger overdras til Luftfartsverket i takt med nedbetalingen av den langsiktige gjelden som hviler på det enkelte anlegg.

Leien dekker selskapets fradragsberettigede driftskostnader. Avdrag på lån finansieres ved at leierne kjøper andeler i parkeringsanleggene i takt med lånets avvikling.

Den daglige driften av parkeringsanleggene er satt bort til private foretak.

Luftfartsverkets Parkeringsanlegg AS har en aksjekapital på 100 000 kroner. Aksjekapitalen har formelt vært å anse som tapt siden 1987. Selskapet hadde pr. 31. desember 2000 et udekket tap på 27,2 mill. kroner. Styret har imidlertid ikke funnet grunn til å iverksette ekstraordinære tiltak da framtidig inntjening i henhold til foreliggende avtaler om leie og kjøp av anleggene gjør selskapets finansielle situasjon betryggende. I statsrådets beretning for selskapet for 2000 understrekes det at kapital situasjonen i selskapet ikke er i strid med bestemmelsene i aksjeloven, jf. tilsvarende også i Dokument nr. 3:2 (2000–2001).

Selskapets driftsinntekter var i 2000 på 23,7 mill. kroner mot 21,4 mill. kroner i 1999. Luftfartsverkets Parkeringsanlegg AS hadde et underskudd på 7,7 mill. kroner i 2000. I 1999 hadde selskapet et underskudd på 12,4 mill. kroner.

Egenkapitalandelen i selskapet var i 2000 på –10,1 %. I 1999 var egenkapitalandelen på –6,6 %.

Ekstern revisors revisjonshonorar utgjorde 12 500 kroner i 2000. Honorar for rådgivningstjenester utført av ekstern revisor var på 2 800 kroner. Tilsvarende tall for 1999 var henholdsvis 12 500 kroner og 12 800 kroner.

Selskapet har ingen ansatte. Luftfartsverket har vært forretningsfører for selskapet siden 1997.

Oslo Lufthavn AS

Oslo Lufthavn AS (OSL), tidligere Oslo Hovedflyplass AS, ble stiftet 13. november 1992. Hovedflyplassen ble offisielt åpnet 8. oktober 1998.

Selskapets formål er å bygge ut, inneha og drive hovedflyplassen ved Gardermoen og å delta i andre selskaper av lignende art som naturlig er knyttet til virksomheten ved slik hovedflyplass.

Konsernregnskapet omfatter morselskapet Oslo Lufthavn AS og datterselskapet Oslo Lufthavn Eiendom AS (OSLE) som har til formål å utvikle, bygge og eie kommersielle utleiebygg samt beslektede virksomheter på Oslo lufthavn Gardermoen. OSLE eier hotellet ved terminalen. Oslo Lufthavn AS er deleier av Oslo Lufthavn Tele & Data AS (50 %) og Airport Coordination Norway AS (20 %).

Innskutt egenkapital i Oslo Lufthavn AS er 250 mill. kroner i aksjekapital og 660 mill. kroner i overkursfond. Av selskapets balanse per 31. desember 2000 framgår det at lån fra staten (langsiktig gjeld)

er 7 776 mill. kroner, og ansvarlig lånekapital Luftfartsverket er 2 565 mill. kroner.

OSL-konsernet hadde i 2000 driftsinntekter på 1 868 mill. kroner, hvorav morselskapets inntekter utgjorde 1 825 mill. kroner. Konsernets årsoverskudd var 11,1 mill. kroner. Morselskapets overskudd var 10,9 mill. kroner. Tilsvarende tall for 1999 var henholdsvis 70 og 59 mill. kroner. Det er i regnskapet for 2000 ikke avsatt utbytte til staten.

Oslo Lufthavn AS og staten v/Samferdselsdepartementet inngikk i juni 2000 en ny avtale om statlige lån til selskapet (i sum 7 776 mill. kroner med akkumulerte renter per 1. januar 2000). Det tidligere utbyggingslånet er med det konvertert til et statlig nedbetalingslån bestående av seks like store gjeldsbrev med forskjellige rentevilkår. Lånet skal nedbetales over 20 år fra og med 2002. Første avdrag er 30. juni 2002.

Norge deltar i Schengen-samarbeidet fra 25. mars 2001. Nødvendig utbygging og tilpassing av terminalen er gjennomført og ferdigstilt. Det opplyses i selskapets årsrapport at den totale kostnaden var ca. 120 mill. kroner.

Lufthavnens miljømessige rammebetingelser følger av føringer gitt i forbindelse med lokaliseringsvedtak, Rikspolitiske retningslinjer, reguleringsplan, konsesjon etter luftfartsloven og utslippstillatelser fra NVE og SFT.

Konsernets egenkapitalandel er på 5 % mot 4,9 % i 1999.

Honorar til ekstern revisor utgjorde 400 000 kroner for revisjon og 29 000 kroner for øvrig bistand. Tilsvarende tall for 1999 var henholdsvis 400 000 kroner og 187 000 kroner.

Oslo Lufthavn AS hadde 634 ansatte ved utgangen av 2000.

Selskap under forvaltningsorganet Jernbaneverket:

Baneservice Prosjekt AS

Baneservice Prosjekt AS ble stiftet 15. februar 2000. Selskapet ble opprettet for å håndtere Jernbaneverkets kommersielle engasjement gjennom den interne forretningsenheten BaneService på en transparent måte.

Selskapets formål er å levere maskin- og entreprenørtjenester til jernbanerelatert virksomhet, samt drive annen dertil egnet virksomhet.

Ved utgangen av 2000 var selskapets aksjekapital på 100 000 kroner.

Driftsinntektene i 2000 var på 2,1 mill. kroner. Selskapet hadde et årsresultat på 267 056 kroner i 2000. Det er i regnskapet for 2000 ikke avsatt utbytte til staten.

Baneservice Prosjekt AS hadde ved utgangen av 2000 en egenkapitalandel på 55,9 %.

Kostnadsført revisjonshonorar for 2000 utgjør 5 000 kroner. I tillegg kommer andre tjenester med 7 000 kroner.

Selskapet har ingen ansatte.

2.13 SOSIAL- OG HELSEDEPARTEMENTET

- *A/S Vinmonopolet*
- *Medinnova SF*

Deleid:

- *Kompetansesenter for informasjonsteknologi i helsevesenet AS (KITH) (40 %)*

Virksomheter der Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold:

Norsk Medisinaldepot ASA (NMD)

Forvaltningen av statens eierinteresser i NMD ble, i samsvar med forutsetningene i St.prp. nr. 46 (1998–99), overført fra Sosial- og helsedepartementet til Nærings- og handelsdepartementet i juni 1999. Om-talen av NMD er derfor under Nærings- og handelsdepartementet.

Til orientering:

Engasjement av advokat ved salg av aksjer

Riksrevisjonen ba i brev av 15. september 2000 om å få opplyst godtgjørelse og arbeidsoppgaver til en advokat som hadde bidratt i salgsprosessen. I brev av 28. november 2000 opplyser departementet at advokaten ble engasjert av departementet for å bistå i forhandlinger med Fondsfinans ASA om deres betingelser for å tilrettelegge salget av NMD-aksjer. Departementet ba senere advokaten om å overta forhandlingene med OPG fram til salgsprosessen var gjennomført. Departementet opplyser i brev 28. november 2000 at advokaten har mottatt totalt 755 034 kroner som salær for bistand ved salget av NMD-aksjer. Departementet opplyser i brev av 5. april 2001 at det ikke kan finne noen skriftlig dokumentasjon med hensyn til de ovennevnte engasjementene, og legger til grunn at avtalene har vært muntlige.

I brev av 28. november 2000 opplyser departementet videre at den engasjerte advokatens arbeid med å bistå i forhandlinger med Fondsfinans ASA om deres betingelser for å tilrettelegge salget av NMD-aksjer er honorert av departementet med 156 000 kroner etter faktura 26. mars 1999. I følgebrevet til fakturaen av 26. mars 1999 opplyser advokaten at fakturaen gjelder honorar for arbeid i perioden 21. september 1998 til og med 31. januar 1999. Denne perioden ligger i tid 10 måneder og mer etter at avtalen med Fondsfinans ASA om tilretteleggeroppdraget ble inngått den 24. november 1997.

Departementet opplyser i brev 18. juni 2001 at den engasjerte advokaten mener fakturaen ikke knytter seg til engasjementet vedrørende forhandlinger med Fondsfinans ASA, men til engasjementet vedrørende diskusjoner med utenlandske investorer og forhandlingene med OPG om kjøp av aksjer. Departementet opplyser videre at firmaet advokaten var

tilknyttet på det aktuelle tidspunktet senere er oppløst, og at dokumenter og regnskap ikke lenger er lett tilgjengelig. Departementet finner det derfor riktig å forholde seg til egne regnskapsregistreringer og konkluderer med at departementets honorering av advokaten for å bistå i forhandlingene med Fondsfinans ASA begrenser seg til de 156 000 kroner som ble fakturert 26. mars 1999.

Den engasjerte advokaten fakturerte NMD for arbeidet med å overta forhandlingene med OPG fram til salgsprosessen var gjennomført. Det framgår av følgebrevet til fakturaen til departementet av 26. mars 1999 at advokaten ville fakturere NMD for arbeidet i forbindelse med intensjonsavtale, Shareholders Agreement m.m., og at han håpet at departementet fant denne avgrensingen/avregningen i orden. Departementet opplyser i brev 5. april 2001 at det ikke ble utarbeidet noe svar fra departementets side. I brev av 18. juni 2001 opplyser imidlertid departementet at de i ettertid ser at disse utgiftene i henhold til aksjeloven § 3-6 trolig burde vært belastet departementet.

Riksrevisjonen tar departementets svar til etterretning.

– –

Medinnova SF

Medisinsk Innovasjon Rikshospitalet (Medinnova) ble etablert i 1986 etter lov om visse statsbedrifter m.m. av 25. juni 1965. Fra 1. januar 1993 er virksomheten videreført gjennom statsforetaket Medinnova SF.

Foretakets formål er å bidra til økt utnyttelse av Rikshospitalets kapasitet innen forskning og utredning, herunder å skaffe økte forskningsmidler til hospitalet. Som et ledd i formålet skal foretaket bl.a. markedsføre og formidle laboratorietjenester samt leie ut Rikshospitalets utstyr til næringslivet og andre brukere. Foretaket skal videre være et ressurs- og kontaktorgan for ideutvikling, patentering og produktutvikling for fagpersonell ved Rikshospitalet.

Medinnova SF har en innskuddskapital på 450 000 kroner.

Medinnova SF hadde i 2000 driftsinntekter på 77,4 mill. kroner, en økning på 5,6 mill. kroner fra året før. Selskapet hadde i 2000 et overskudd på 3 mill. kroner mot et overskudd i 1999 på 10 mill. kroner. Medinnova kan på grunnlag av overskuddet tildele midler til spesifikke forskningsprosjekter etter søknad. I 2000 ble det avsatt 2 mill. kroner for utdeling i 2001.

Per 31. desember 2000 var foretakets egenkapitalandel 18,7 % mot 17,0 % ved utgangen av 1999.

Revisjonshonorar for 2000 var 100 000 kroner.

Selskapets administrasjon har i 2000 bestått av 11 ansatte. I tillegg har selskapet i løpet av året hatt 289 personer engasjert på prosjektbasis. Gjennomsnittlig antall ansatte i 2000 var 159 personer.

Til orientering:

Internkontroll mv.

I Dokument nr. 3:4 (1996–97) og Dokument nr. 3:4 (1997–98) orienterte Riksrevisjonen om enkelte forhold vedrørende internkontrollen i foretaket.

I Dokument nr. 3:2 (1998–99) orienterte Riksrevisjonen om at det for regnskapsåret 1997 bl.a. ble avdekket svakheter i internkontrollen i foretaket. Regnskapet for 1997 ble som følge av dette ikke avlagt innen de lovpålagte frister.

Det ble valgt nytt styre og revisor på foretaksmøtet i Medinnova SF 16. oktober 1998. Det nye styret ble på foretaksmøtet gitt omfattende instruksjoner.

I Dokument nr. 3:2 (1999–2000) orienterte Riksrevisjonen om arbeidet med å følge opp instruksene så langt, og at Riksrevisjonen ville følge det gjenstående arbeidet.

I Dokument nr. 3:2 (2000–2001) orienterte Riksrevisjonen om status for oppfølging av instruksene, og at Riksrevisjonen ville følge det gjenstående arbeid knyttet til inndrivelse av utestående fordringer og departementets oppfølging av dette.

Statsråden har i sin beretning av 5. juli 2001 for regnskapsåret 2000 gitt følgende orientering om oppfølging av instruksene:

«Styrets leder redegjorde i foretaksmøtet for at saken vedrørende tilbakekreving av lønn fra 1994 er løst ved at det er inngått nedbetalingsavtaler med samtlige involverte.

I foretaksmøtene i 1998 og 1999 ble det gitt omfattende instruksjoner til styret for å bringe økonomistyringen og regnskapsfunksjonen opp til den standard statsråden måtte kunne forvente. Alle oppgaver i denne forbindelse er ved foretaksmøtet for 2000 fullført.»

Riksrevisjonen tar departementets orientering til etterretning.

Virksomheter hvor Riksrevisjonen ikke har merknader til statsrådets forvaltning:

A/S Vinmonopolet

A/S Vinmonopolet ble etablert 30. november 1922.

A/S Vinmonopolet er organisert etter egen lov av 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet (vinmonopolloven). Statens eierskap til A/S Vinmonopolet utøves ikke som i aksjeselskaper ellers gjennom en generalforsamling, men av Kongen (departementet) direkte. Etter lovens § 6 utsteder Kongen en generell instruks for styret.

Etter vinmonopolloven § 3 skal selskapets virksomhet bestå i omsetning av alkoholholdige varer og av alkoholfrie festedrikk i den utstrekning som selskapet får rett til, og på den måte som til enhver tid bestemmes.

Nordpolet AS startet sin virksomhet 1. januar 1999 og er et heleid datterselskap av A/S Vinmono-

polet. Innskutt aksjekapital utgjør 100 000 kroner. Selskapets årlige overskudd skal disponeres til velferdsformål i samsvar med gjeldende regler om alkoholordningen på Svalbard gitt av Sosial- og helsedepartementet med hjemmel i lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk mv. Datterselskapet er ikke konsolidert i A/S Vinmonopolets regnskap.

A/S Vinmonopolet har en aksjekapital på 50 000 kroner.

Brutto driftsinntekter i 2000 var 7 mrd. kroner, hvorav 4,2 mrd. kroner var alkoholavgifter. Dette er en omsetningsøkning på 438,4 mill. kroner i forhold til året før. Årsresultatet ble på 94,5 mill. kroner mot 75,9 mill. kroner i 1999. Det er avsatt 37,8 mill. kroner i overskuddsandel og utbytte til staten.

Selskapets egenkapitalandel per 31. desember 2000 utgjorde 27,8 % mot 25,7 % foregående år.

Ordinært revisjonshonorar for 2000 er beregnet til 545 000 kroner. Fakturerte tilleggstjenester til selskapets revisor utgjorde 141 000 kroner.

Etter vinmonopolloven § 14 er det Riksrevisjonens oppgave å desidere selskapets regnskap. A/S Vinmonopolets regnskap for 2000 ble godkjent i brev av 27. august 2001 til Sosial- og helsedepartementet.

Gjennomsnittlig antall ansatte i 2000 var 1 429.

2.14 UTENRIKSDEPARTEMENTET

– NORFUND

Deleid:

– *Nytt fra Norge AS (54 %)*

Virksomheter der Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold:

NORFUND

Lov av 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland trådte i kraft 1. juni 1997. Fondet har vært operativt fra desember 1997.

I henhold til lovens § 1 har NORFUND til formål å

«medvirke med egenkapital og annen risikokapital, samt yte lån og stille garantier til utvikling av bærekraftig næringsvirksomhet i utviklingsland. Hensikten er å etablere levedyktig, lønnsom virksomhet som ellers ikke ville bli igangsatt som følge av høy risiko»

Utenriksdepartementet har utarbeidet «Instruks for NORFUND» med hjemmel i lovens § 8.

I 2000 ble det over kapittel 0157 Næringsutvikling og økonomisk utvikling overført til NORFUND 37,5 mill. kroner i tilskudd til tapsavsetning (post

71) og 112,5 mill. kroner til grunnfondskapital (post 91).

Ved utgangen av 2000 hadde NORFUND en egenkapital på totalt 543,5 mill. kroner mot 390,5 mill. kroner ved utgangen av 1999.

NORFUND hadde i 2000 driftsinntekter på 2,7 mill. kroner mot 504 000 kroner i 1999. Driftskostnadene var på 26,2 mill. kroner i 2000 mot 12,5 mill. kroner året før. Fondet hadde likevel et positivt årsresultat på i underkant av 3 mill. kroner, grunnet betydelige renteinntekter. Overskuddet i 1999 var på 9,7 mill. kroner. Nedgangen i overskuddet skyldes økte driftskostnader, blant annet gjennom avsetninger til tap for prosjekter. Overskuddet for 2000 er i sin helhet overført til opptjent egenkapital, overskuddsfond. Renteinntektene for 2000 utgjorde 26,4 millioner kroner. I 1999 var renteinntektene på 21,7 mill. kroner.

Honorar til ekstern revisor for revisjon utgjorde 85 000 kroner og 41 800 kroner for rådgivning. Tallene for 1999 var henholdsvis 24 000 kroner og 14 500 kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i 2000 var 9.

Til orientering:

Styremedlem i NORFUND ansatt i Utenriksdepartementet

Et av styremedlemmene i NORFUND er tilsatt i Utenriksdepartementet. Forholdet ble omtalt i Dokument nr. 3:2 (1999–2000).

I Innst. S. nr. 109 (1999–2000) uttaler kontroll- og konstitusjonskomiteen at komiteen har merket seg at NORFUNDs virksomhet ikke står i konkurranseforhold til private næringsdrivende, og at styredeltakelse derfor ikke er i strid med reglene i Statens Personalhåndbok. Komiteen uttaler videre at poenget med å etablere et eget selskap er at den norske stats ansvar skal begrenses til deltakelse i selskapet, og at den norske stat ikke skal kunne påføres ansvar utover dette.

Komiteen viser til brev av 9. februar 2000 fra Utenriksdepartementet hvor statsråden bl.a. uttaler følgende:

- «1. Det var og er vektige grunner til å oppnevne en av departementets embetsmenn til styret i NORFUND.
2. Det faktum at en embetsmann fra departementet er oppnevnt til styret undergraver ikke den norske stats begrensede ansvar i NORFUND.»

Komiteen ba departementet likevel vurdere de forhold komiteen påpeker i forbindelse med utarbeidelse av ny instruks, eventuelt forelegge spørsmålet for Regjeringsadvokaten.

Utenriksdepartementet opplyser i brev av 14. februar 2001 at det opprettholder konklusjonene fra daværende statsråd Hilde Frafjord Johnsons brev av

9. februar 2000 til Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité. Utenriksdepartementet anser det forsvarlig og i samsvar med Norfundlovens forutsetninger at et styremedlem er ansatt i Utenriksdepartementet. Departementet mener det vil være nyttig at et styremedlem har kjennskap til departementets arbeid, slik at også denne kunnskapen er representert i styret.

Departementet anfører bl.a. at det er forutsatt i Norfundloven at NORFUND skal være en integrert del av norsk bistandspolitikk, og at NORFUND vil følge norsk utviklingspolitikk, bl.a. på menneskerettighetsområdet, slik den til enhver tid er fastlagt av Stortinget og Regjeringen, og at det er naturlig at et styremedlem fra Utenriksdepartementet ivaretar styrets behov for å være oppdatert på utviklingspolitikk-området. Departementet ser det som nødvendig

for å ivareta lovens intensjoner om NORFUNDs rolle at styret på en naturlig måte og jevnlig får innspill på disse områdene. Utenriksdepartementet har derfor opprettholdt styredeltakelsen til den aktuelle ansatte i departementet.

Utenriksdepartementet opplyser at det vil sørge for å sikre seg mot et ansvar for Staten gjennom styredeltakelsen. Det vil derfor bl.a. ikke være aktuelt å gi instruksjer til styremedlemmet om utøvelsen av styrevervet.

Departementet har forelagt bl.a. spørsmålet om «styredeltakelsen fra departementet i lys av den norske stats begrensede ansvar i NORFUND» for Regjeringsadvokaten. Departementet opplyser at det har foretatt sine vurderinger og fattet sine beslutninger mv. på grunnlag av de råd Regjeringsadvokaten har gitt.

Vedtatt i Riksrevisjonens møte 30. oktober 2001

Bjarne Mørk-Eidem

Eivind Eckbo

Helga Haugen

Tore Haugen

Brit Hoel

Kirsten Astrup

Vedlegg 3.1**Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer mv. organisert ved særskilt lov**

Instruksen vedtatt av Stortinget 27. mai 1977.

§ 1.

I henhold til instruks skal Riksrevisjonen føre kontroll med Statsrådets (departementets) myndighetsutøvelse i saker som gjelder

1. statsbedrifter organisert etter lov 25. juni 1965 nr. 3.
2. statens interesser i aksjeselskaper hvor staten eier så mange aksjer at de representerer 50 prosent eller mer av stemmene, eller hvor staten ellers på grunn av aksjeeie eller ved statlig kontroll av selskapsinteresser har en dominerende innflytelse.
3. AS Den Norske Industribank, jf. lov 25. mars 1977 nr. 14.
4. Den Norske Stats Husbank, jf. lov 1. mars 1946 nr. 3.
5. Studentsamskipnader, jf. lov 23. april 1948 nr. 1.
6. Norges Kommunalbank, jf. lov 15. juli 1949 nr. 1.
7. Statens Landbruksbank, jf. lov 5. februar 1965 nr. 2.
8. Statens lånekasse for utdanning, jf. lov 19. juni 1969 nr. 49.
9. Statens Fiskarbank, jf. lov 28. april 1972 nr. 22.

§ 2.

Innen 14 dager etter at årsregnskapet er fastsatt og kjent i departementet skal vedkommende statsråd særskilt for hvert enkelt foretak oversende til Riksrevisjonen

1. foretakets årsoppgjør og eventuelt konsernoppgjør
2. årsberetning eller årsrapport, samt de uttalelser o.l. som vedkommende lov krever avgitt fra revisor, representantskap eller lignende organ
3. utskrift av bedriftsforsamlingens og generalforsamlingens protokoll for så vidt gjelder foretak som er nevnt i § 1 pkt. 1 og 2
4. beretning fra vedkommende statsråd om departementets myndighetsutøvelse i det forløpne år i saker som gjelder foretaket.

§ 3.

Riksrevisjonen kan kreve at den løpende får tilsendt utskrift av styrets, rådets, representantskapets, bedriftsforsamlingens og generalforsamlingens protokoll, og at den blir underrettet på forhånd om møter i kontrollutvalg o.l.

§ 4.

Riksrevisjonen sender et eksemplar av de i § 2 nevnte dokumenter til Stortinget med Riksrevisjonens mulige bemerkninger om resultatet av kontrollen.

§ 5.

Denne instruks trer i kraft straks. Samtidig oppheves instruks fastsatt av Stortinget 20. januar 1967.

Vedlegg 3.2**Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak av 30. august 1991**

Instruksen vedtatt av Stortinget 10. mars 1992.

§ 1.

Denne instruks, fastsatt i medhold av lov om statsforetak av 30. august 1991, § 45, gjelder Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter denne lov, samt heleide datterselskap av slikt foretak.

§ 2.

Riksrevisjonen kan kreve enhver opplysning den finner nødvendig for sin kontroll, såvel fra vedkommende departement som direkte fra foretaket og dets valgte revisor.

Riksrevisjonen kan selv foreta undersøkelser i, eller i tilknytning til, foretaket og dets virksomhet.

§ 3.

Riksrevisjonen skal varsles om og ha rett til å være til stede i foretaksmøte og i møter i bedriftsforsamlingen og eventuelt i andre kontrollerende selskapsorganer som måtte bli opprettet.

I denne forbindelse skal Riksrevisjonen tilstilles alle relevante saksdokumenter og skal i møter ha rett til å uttale seg.

§ 4.

Riksrevisjonen skal løpende rutinemessig tilsendes fullstendig utskrift av møteprotokoller for samtlige styrende og kontrollerende organer i foretaket. Likeledes skal Riksrevisjonen tilstilles gjenpart av kor-

respondanse, herunder rapporter og notater, mellom foretaket og vedkommende departement i saker vedrørende foretaket.

§ 5.

Innen en måned etter at årsregnskapet er fastsatt og framlagt i departementet, skal vedkommende statsråd, særskilt for hvert enkelt foretak, oversende til Riksrevisjonen:

1. Foretakets årsregnskap og eventuelt konsernregnskap, med revisors beretning.
2. Styrets årsberetning.
3. Protokoller/referater fra møter i foretakets styrende og kontrollerende organer vedrørende behandlingen og fastsettelsen av foretakets årsoppgjør.
4. Beretning om statsrådets (departementets/Regjeringens) utøvelse av eierfunksjon i det forløpene år i saker som gjelder foretaket og heleide datterselskaper.

§ 6.

Riksrevisjonen sender et eksemplar av de i § 5 nevnte dokumenter til Stortinget sammen med sine mulige bemerkninger om resultatet av kontrollen.

§ 7.

Denne instruks gjøres gjeldende fra 1. januar 1992.

Vedlegg 3.3**Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank**

Instruksen vedtatt av Stortinget 10. april 1987.

Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank fastsatt i medhold av lov av 24. mai 1985 om Norges Bank og pengevesenet:

§ 1.

I henhold til lov om Norges Bank og pengevesenet av 24. mai 1985 nr. 28, § 2, siste ledd, og etter retningslinjer fastsatt i denne instruks, skal Riksrevisjonen føre kontroll med statsrådets (departementets og regjeringens) myndighetsutøvelse i saker vedrørende Norges Bank.

§ 2.

Som ledd i denne kontroll skal statsråden, snarest mulig etter at Norges Banks årsregnskap og årsberetning er mottatt i departementet, oversende til Riksrevisjonen:

1. Bankens årsregnskap, fastsatt av representantskapet, med revisjonens beretning
2. Hovedstyrets årsberetning
3. Representantskapets uttalelse om hovedstyrets protokoller og eventuelt om andre forhold vedrørende banken

4. Statsrådets beretning vedrørende departementets og regjeringens myndighetsutøvelse i saker som gjelder Norges Bank.

§ 3.

Riksrevisjonen skal gjennom året løpende tilsende kopier av hovedstyrets og representantskapets møteprotokoller.

§ 4.

Riksrevisjonen har rett til å kreve de opplysninger den finner nødvendig for sin kontroll, så vel fra vedkommende departement som fra banken og dens revisjon.

§ 5.

Riksrevisjonen sender et eksemplar av de i § 2 nevnte dokumenter til Stortinget sammen med sine mulige bemerkninger om resultatet av kontrollen.

§ 6.

Denne instruks trer i kraft 1. januar 1987.

Vedlegg 3.4

Brev til alle departementer vedrørende Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i selskaper, banker m.m.

Likelydende brev er sendt alle departementer:

Vi minner om frist for innsending av dokumenter i henhold til § 2 i instruks av 1977 for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer mv. organisert ved særskilt lov og § 5 i instruks av 1992 for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak av 30. august 1991. Vedrørende Riksrevisjonens kontroll vises det til Dokument nr. 3:2 (2000–2001). Dok 3:2 og Riksrevisjonens retningslinjer for selskapskontroll er lagt ut på Riksrevisjonens hjemmeside på internett (www.Riksrevisjonen.no).

Vi ber om å bli underrettet når det etableres virksomheter som etter ovennevnte instruksers § 1 omfattes av Riksrevisjonens kontroll.

Etter økonomireglementet for staten § 22.2 skal hvert departement, eventuelt den underliggende virksomhet som forvalter eierinteressene, ha skriftlige retningslinjer som fastslår hvordan styrings- og kontrollmyndigheten skal utøves overfor hver enkelt virksomhet. Etter § 22.4 skal departementet utarbeide instruks for innhenting av informasjon og hvilke kontroller/vurderinger som skal foretas i den forbindelse. Vi ber om at det ved endringer, eller ved utarbeiding av nye retningslinjer/instrukser, sendes kopier hit slik at vi alltid har siste ajourførte utgave av retningslinjene/instruksene tilgjengelig.

Statsrådets beretninger for den enkelte virksomhet som etter instruksene, henholdsvis § 2 punkt 4 og § 5 punkt 4, oversendes Riksrevisjonen, skal være undertegnet av statsråden. Beretningene inngår i de dokumenter Riksrevisjonen oversender til Stortinget. Hvor statens interesser i et selskap er representert ved flere departementer, gis beretningen av en statsråd. Nødvendig informasjon o.a. for å avgi en samlet beretning forutsettes utvekslet mellom departementene. Det vanlige synes å være at statsråden i det departementet som representerer størst andel statlig aksjeeie avgir beretningen.

Etter økonomireglementet § 22.3, skal virksomhetene følges opp spesielt med vektlegging på oppnådd årsresultat, eventuelt avkastningskrav og utbyttepolitikk.

For vår kontroll er det ønskelig at det i statsrådets beretning gis:

- mulige kommentarer/vurderinger vedrørende oppnådd årsresultat i virksomheten.
- opplysninger om hvilke avkastningskrav og utbyttepolitikk som eventuelt er fastsatt for virksomheten.
- eventuelle kommentarer/vurderinger vedrørende faktisk avkastning og utbytte i forhold til avkastningskrav/utbyttepolitikk.

Videre er det ønskelig at det bl.a. gis:

- vurdering av den enkelte virksomhets oppfyllelse av mål/krav med mer som måtte være gitt i stortingsmeldinger, stortingsproposisjoner, komiteinnstillinger, stortingsvedtak mv., når dette antas å kunne ha interesse for vår kontroll.
- kommentarer til vedtak i generalforsamling/foretaksmøte hvor det antas hensiktsmessig med nærmere informasjon om vedtaket.
- informasjon om spesielle forhold som er tatt opp i skriftveksel mellom departement og selskap.
- referanser til stortingsmeldinger, stortingsproposisjoner, komiteinnstillinger, stortingsvedtak mv. for siste kalenderår som antas å kunne ha interesse for vår kontroll.
- vurdering av den enkelte virksomhets oppfyllelse av mål/krav med mer som måtte være gitt i stortingsmeldinger, stortingsproposisjoner, komiteinnstillinger, stortingsvedtak mv. når dette antas å kunne ha interesse for vår kontroll.
- opplysning om fordeling av eierinteresser i selskaper hvor flere departement er aksjeeiere.
- opplysninger for øvrig om virksomhet, morselskap, konsern, datterselskaper som antas å kunne ha interesse for vår kontroll.

Av hensyn til vårt kontrollarbeid, og våre frister for oversendelse av dokumenter med mulige merknader til Stortinget (jf. instruksene, henholdsvis § 4 og § 6), er det ønskelig å motta disse snarest mulig, og det kan ikke påregnes utsettelse av fristene som er gitt i instruksene.

**NØKKELTALL FOR HELEIDE AKSJESELSKAPER, SELSKAPER MED BEGRENSET ANSVAR OG STATSFORETAK FOR
REGNSKAPSÅRET 2000**

Dep.	Selskap ¹ – alle beløp i 1000 kroner	Tot.innt.	Tilskudd	Årsresultat	Aksjekapital	Utbytte	Egenkapital	EK-andel ⁴	Ansatte
	Heleide aksjeselskaper:								
AAD	AS Rehabil ²	43 687	13 581	240	210	–	2 287	31,7 %	87
AAD	Entra Eiendom AS	260 966	–	125 011	142 194	40 000	1 499 242	39,3 %	94
JD	Norsk Eiendomsinformasjon AS ²	77 785	–	12 335	6 000	19 868	34 219	45,0 %	18
KUF	Norsk Synkrotronforskning AS	2 434	–	98	50	–	175	70,6 %	0
KUF	Sem Gjestegård AS	17 622	–	1 124	3 000	–	6 489	43,7 %	17
KUF	Slemdalsveien 7 AS	0	–	-20	2 457	–	9 490	18,9 %	0
KUF	Uninett AS ³	24 863	27 596	8 779	3 000	–	42 487	61,1 %	28
KD	Hundreårsmarkeringen-2005 AS	75 606	63 825	-36	50	–	36	0,3 %	14
KD	Nationaltheatret AS	143 410	100 906	195	195	–	11 164	24,4 %	224
KD	Norsk rikskringkasting AS (NRK)	3 167 178	2 540	-128 111	1 000 000	–	1 427 276	53,6 %	3 441
LD	Statens Skogplanteskoler AS ⁵	0	–	7 327	900	–	17 884	96,7 %	0
LD	Veso AS	138 504	–	4 715	5 000	1 500	48 382	50,9 %	80
NHD	A/S Olivin	455 628	–	-64 036	48 000	–	284 638	66,4 %	221
NHD	Arcus AS	1 487 391	–	46 252	431 000	–	638 935	43,1 %	480
NHD	Bjørnøen AS	14	–	-180	4 000	–	3 474	88,6 %	0
NHD	Electronic Chart Centre AS	18 507	–	-34 160	10 000	–	48 722	94,0 %	18
NHD	Kings Bay AS ²	29 019	11 000	-504	2 000	–	2 022	7,9 %	25
NHD	Moxy Trucks AS	324 191	–	-73 492	70 000	–	62 403	23,1 %	234
NHD	Norsk Gar.inst. for Skip og Borefartøyer AS .	10 700	–	6 500	1 000	–	10 982	6,3 %	0
NHD	Store Norske Spitsbergen Kulkomp. AS	223 244	154 000	-21 456	14 400	–	15 133	4,1 %	212
NHD	Svalbard Samfunnsdrift AS	94 875	40 000	4 743	10 000	–	24 840	30,7 %	97
OED	Den Norske Stats Oljeselskap AS	208 156 000	–	11 335 000	4 940 000	5 668 000	52 435 000	28,3 %	16 789
SD	Baneservice Prosjekt AS	2 128	–	267	100	–	390	55,9 %	0
SD	Luftfartsverkets Parkeringsanlegg AS ²	23 711	–	-7 671	100	–	-27 123	-10,1 %	0
SD	Nordic Aviation Resources AS ²	28 964	–	474	6 450	–	8 888	60,4 %	19
SD	Oslo Lufthavn AS ²	1 867 717	–	11 069	250 000	–	574 710	5,0 %	634
	Totalt AS	216 674 143	413 448	11 234 463	6 950 106	5 729 368	57 182 145		22 732

Dep.	Selskap ¹ – alle beløp i 1000 kroner	Tot.innt.	Tilskudd	Årsresultat	Innskuddskap.	Utbytte	Egenkapital	EK-andel	Ansatte
Selskaper med begrenset ansvar (BA)									
SD	Norges Statsbaner BA	6 925 000	–	-325 000	2 019 000	–	3 978 000	30,7 %	10 029
SD	Posten Norge BA ²	13 659 000	–	-655 000	1 515 000	–	2 012 000	24,8 %	32 365
	Totalt BA	20 584 000	–	-980 000	3 534 000	–	5 990 000		42 394
Statsforetak (SF)									
FD	Statens Kantiner SF	362 257	–	1 609	30 000	1 609	44 777	45,0 %	826
KRD	SIVA SF	219 680	76 700	23 086	514 500	–	635 621	31,7 %	40
LD	Statskog SF ²	238 163	–	16 771	88 500	6 100	198 451	70,0 %	248
OED	Statkraft SF	5 285 000	–	847 000	19 250 000	631 000	21 742 000	39,1 %	1 400
OED	Statnett SF ²	9 279 000	–	581 000	2 700 000	390 000	4 340 000	37,1 %	820
SHD	Medinnova SF	77 364	–	3 008	450	–	33 367	18,7 %	159
	Totalt SF	15 461 464	76 700	1 472 474	22 583 450	1 028 709	26 994 216		3 493
Andre									
SHD	A/S Vinmonopolet	6 990 900	–	94 500	50	37 800	436 300	27,8 %	1 429
UD	NORFUND ²	2 704	37 500	2 985	–	–	543 490	97,1 %	10
	Totalt for AS, BA, SF og andre	259 713 211	527 648	11 824 422	33 067 606	6 795 877	91 146 151		70 058

¹) For konsern er konserntallene oppgitt.

²) Tallet i kolonnen for ansatte gjelder ansatte per 31.12.2000.

³) Netto driftsinntekter

⁴) Egenkapital *100/totalkapital

⁵) Selskapet har ikke utarbeidet konsernregnskap. Tallene gjelder morselskapet.

NØKKELTALL FOR BANKER/UTLÅNSVIRKSOMHETER OPPRETTET VED SÆRLOV FOR REGNSKAPSÅRET 2000

Dep.	Virksomhet ¹	Renteinnt.	Rentekost.	Rentestøtte	Adm.kost.	Årsres.	Forv.kap.	Ord.utlån	Grunnfond	Utbytte	Ansatte
FIN	Norges Bank	12 865 228	20 566 286	0	1 435 948	13 721 615	685 494 086	0	0	10 685 000	1 086
KUF	Statens lånekasse ²	2 941 483	4 091 429	1 259 742	232 517	0	66 316 012	63 335 725	1 308 000	–	350
KRD	Husbanken	4 818 310	4 895 652	77 342	218 693	0	91 872 868	90 389 323	20 000	–	340
NHD	SND ³	1 168 514	828 827	3 602	340 447	334 870	21 833 872	16 214 587	629 788	151 320	487
	Totalt	21 793 535	30 382 194	1 340 686	2 227 605	14 056 485	865 516 838	169 939 635	1 957 788	10 836 320	2 263

¹) For konsern er konserntallene oppgitt.

²) Tallet i kolonnen for ansatte gjelder årsverk

³) Overføringer til staten er ikke inkludert

Vedlegg 3.7**NØKKELTALL FOR DELEIDE AKSJESELSKAPER FOR REGNSKAPSÅRET 2000**

(Gjelder selskaper hvor Riksrevisjonen har opprettet kontroll)

Dep	Selskap ¹ – alle beløp i 1 000 kroner	Eierandel ²	Tot. innt.	Årsresultat	Aksjekap.	Andel stat	Utbytte	Andel stat	Egenkapital	EK-andel	Ansatte
FIN	DnB Holding ASA ³⁻⁴	60,6 %	12 972 000	4 018 000	7 786 579	4 721 782	1 751 981	1 062 401	23 914 000	6,9 %	7 494
JD	Industritjeneste AS	53,4 %	31 050	-1 736	680	363	–	–	2 845	20,5 %	117
KUF	Akvaforsk AS ⁶	86,3 %	50 897	11 028	8 500	7 334	–	–	23 067	43,5 %	80
KUF	Chr. Michelsen Research AS ³⁻⁷	50,0 %	81 313	1 386	28 000	14 000	–	–	50 074	47,0 %	116
KUF	Forskningsparken AS ⁶	57,5 %	51 143	6 852	4 525	2 600	–	–	37 983	44,6 %	10
KUF	Leiv Eiriksson Nyfotek AS	39,1 %	10 763	1 292	1 850	723	–	–	13 493	61,1 %	6
KUF	NORUT-GRUPPEN AS	66,7 %	88 374	1 061	18 000	12 006	–	–	36 042	39,8 %	196
KRD	Kommunalbanken AS ⁴⁻⁷	80,0 %	142 620	53 580	660 000	528 000	20 750	16 600	704 781	1,5 %	29
KD	Carte Blanche AS	70,0 %	18 784	126	100	70	–	–	-232	-6,7 %	21
KD	Den Nationale Scene AS	66,7 %	82 568	-29	51	34	–	–	3 070	13,6 %	140
KD	Den Norske Opera AS	90,0 %	228 843	-1 992	50	45	–	–	-12 345	-37,1 %	413
KD	Norsk Film AS ⁵	77,6 %	67 560	-9 860	18 300	14 201	–	–	42 425	43,6 %	15
KD	Rogaland Teater AS	66,7 %	49 265	803	90	60	–	–	9 229	30,5 %	85
KD	Trøndelag Teater AS	66,7 %	75 397	3 637	54	36	–	–	6 000	23,5 %	106
LD	Forskningsparken i Ås AS ⁶	54,4 %	22 627	-3 799	12 490	6 800	–	–	6 584	46,7 %	57
LD	Instrumenttjenesten AS	85,0 %	21 838	-1 537	1 000	850	–	–	6 661	67,4 %	24
LD	Statkorn Holding ASA ⁷	80,0 %	4 566 179	277 110	875 000	700 000	–	–	2 933 092	43,9 %	2 686
MD	Norsas AS	51,0 %	28 274	-3 293	1 020	520	–	–	7 649	66,0 %	25
MD	Polarmiljøseneteret AS	65,6 %	4 476	-164	61	40	–	–	63	12,3 %	5
NHD	Kongsberg Gruppen ASA	50,0 %	5 296 000	-56 000	150 000	75 002	–	–	1 406 000	26,2 %	3 574
NHD	Nammo AS	45,0 %	1 410 755	27 649	100 000	45 000	–	–	352 972	31,5 %	1 538
NHD	NOAH AS	84,0 %	239 285	28 277	231 309	194 394	–	–	249 266	45,3 %	85
NHD	Norge på EXPO 2000 AS ⁷	66,7 %	46 951	-17 717	3 000	2 000	–	–	-23 774	-351,3 %	1
NHD	Norsk Hydro ASA	43,8 %	156 861 000	13 968 000	5 332 000	2 336 482	2 470 000	1 082 354	70 127 000	36,0 %	37 575
NHD	Norsk Medisinaldepot ASA	81,0 %	6 168 718	3 645	200 000	162 000	–	–	611 360	31,1 %	580
NHD	Raufoss ASA	50,3 %	2 375 283	-165 263	150 000	75 400	–	–	619 585	29,0 %	2 370
NHD	Telenor ASA	77,7 %	37 644 000	1 076 000	10 813 000	8 400 000	532 000	413 280	38 180 000	39,5 %	24 950
SD	Airport Coordination Norway AS	53,8 %	1 161 636	-2 065	100	54	–	–	106	14,7 %	–
SD	SAS Norge ASA ⁸	50,0 %	761 000	564 000	470 000	235 000	197 000	98 500	4 575 000	87,3 %	9 370
SHD	KITH AS	40,0 %	27 832	866	6 000	2 400	–	–	8 027	52,5 %	20
UD	Nytt fra Norge AS	54,0 %	5 301	523	113	61	–	–	21 139	93,1 %	9
	Totalt		230 591 732	19 780 380	26 871 872	17 537 257	4 971 731	2 673 136	143 911 162		91 697

1) For konsern er konserntallene oppgitt

2) Medregnet i statens eierandel er aksjer som tilligger heleid statlige virksomheter

3) I kolonnen for antall ansatte er årsverk oppgitt.

4) Totale inntekter gjelder netto renteinntekter og andre driftsinntekter

5) Antall ansatte gjelder morselskapet. Antall ansatte for konsernet er ikke oppgitt.

6) Selskapet har ikke utarbeidet konsernregnskap. Alle tallene gjelder morselskapet.

7) Gjelder antall ansatte per 31.12.2000

8) Totale inntekter er netto resultatandel for SAS Norge ASA.